

Nordiska
ministerrådet

Nordisk kulturfakta 2024:02

Kultursamarbeten och nordisk bidragsgivning

Kultursamarbeten och nordisk bidragsgivning

Förord	5
Sammanfattning	6
Summary	8
Inledning	10
Syfte, frågeställning och avgränsning	11
Metod	12
Disposition	13
Om kultursamarbeten och nordisk bidragsgivning	14
Statistisk genomgång av bidragsgivningen från Nordisk kulturkontakt och Nordisk kulturfond	14
Projektens tematik och medverkande aktörer	17
Återkommande fokus för projekt: social rättvisa samt natur-, miljö- och klimatfrågor	17
Aktörer i projekten: olika storlek och dubbla roller	18
Gränsöverskridande samarbeten genom kontakter och nätverk i Norden	19
Att söka och få nordiska bidrag	21
Om upplevelsen av att söka finansiering	21
Om kravet på deltagare från olika nordiska länder	21
Att förstå vad finansiären vill ha med i ansökan	22
Förkunskaper och förutsättningar i ansökningsprocessen	23
Ekonomiska aspekter av att söka och få projektmedel	24
Kontakten med bidragsgivare	25
Genomförande av gränsöverskridande projekt	27
Resor – utmaningar och hinder på grund av avstånd och klimatskäl	27
Transporter och tullar	28

Projekt under covid-19-pandemin	29
Villkor för kulturskapande	32
Att göra nordisk och internationell karriär	32
Spänningen mellan konstnärlig autonomi och kommersialitet	33
Ekonomiska förutsättningar för kulturutövandet	34
Olika villkor för konsumtion av kultur i Norden	34
Intervjudeltagarnas egna upplevelser av och förslag efter att ha fått bidrag	35
Tacksamhet mot den nordiska bidragsgivningen	35
Förslag till förbättringar från bidragsmottagarna	36
Om den nordiska dimensionen	37
Nordens geografiska dimensioner	37
Centrum och periferi	37
Nordisk geografi som utgångspunkt för samarbete	38
Nordisk identitet och kritiken mot den	40
Relationen mellan projektidé, finansiering och det nordiska	41
Avslutande diskussion	42
Hinder och möjligheter för kulturutbyte i samband med nordisk bidragsgivning	42
Frågor för fortsatt diskussion	45
Referenser	46
Bilaga 1. Tabeller	47
Bilaga 2. Intervjuguide, projektdeltagare	51
Bilaga 3. Intervjuguide, ansvariga för programmen	54
Om den här publikationen	56

Den här publikationen finns även som en webbtillgänglig online-version:
<https://pub.norden.org/nordiskkultur fakta2024-02>

Förord

Med denna rapport lägger Kulturanalys Norden fram den andra delstudien om gränsöverskridande samarbeten och utbyten inom kulturområdet. Fokus ligger på den gemensamma nordiska bidragsgivningen och genomförande av kulturprojekt i samverkan. Studien har genomförts som av två forskare, Johanna Pettersson Furst och Henrik Furst, som har haft uppdrag att intervjua projektdeltagare likväl som ansvariga för de två större bidragsprogrammen hos Nordisk kulturfond respektive Nordisk kulturkontakt. Med detta har vi velat belysa erfarenheter och upplevelser av hur det är att samarbeta i en nordisk kontext.

Kulturfrågor har, och har alltid haft, en särskild ställning inom det nordiska samarbetet. Syftet har varit, och är, att verka för ett gemensamt nordiskt perspektiv, där gränsutbyten är tänkta att gynna regionens sammanhållning och en utveckling i gemensam riktning. Under nuvarande samarbetsprogram för Nordiska ministerrådet finns skärpta målformuleringar om att Norden ska bli den mest integrerade regionen i världen till 2030 (Nordiska ministerrådet 2021). I detta ingår att stärka utbytet inom kulturområdet och verka för gemensam nordisk nytta.

Göteborg i april 2024, Kulturanalys Norden.

Sammanfattning

Denna studie utgör en fördjupad analys av nordiska kultursamarbeten och fokuserar på bidragsgivning från Nordisk kulturfond och Nordisk kulturkontakt. Syftet är att undersöka förutsättningarna för nordisk samverkan och utbyten inom kultursektorn. Rapporten presenterar systematisk kunskap om hur den nordiska kultursamverkan ser ut med utgångspunkt från bidragsgivningen. Studien bygger på intervjuer med bidragstagare och företrädare för de gemensamma nordiska kulturinstitutionerna Nordisk kulturfond och Nordisk kulturkontakt. Mer specifikt undersöks följande frågeställning: Vilka hinder och möjligheter kan identifieras för nordiskt kultursamarbete och utbyte inom kultursektorn, med fokus på bidragsgivning från Nordisk kulturfond och Nordisk kulturkontakt?

En återkommande problematik inom nordiskt samarbete kretsar kring geografiska, miljömässiga och ekonomiska hinder som påverkar projekten från planering till genomförande. Geografiska avstånd skapar ojämlika förutsättningar för samarbete, där centrala områden gynnas av goda kommunikationer och stora kulturbudgetar, medan perifera områden står inför svårigheter att inkluderas på grund av bristande resurser. Särskilt resor framstår som kostsamma och ej hållbara, vilket påverkar möjligheten till samarbeten och behoven av medel.

Att leda projekt med medverkande från flera olika länder framstår som en utmaning, särskilt för mindre organisationer och oetablerade aktörer. Många projekt involverar trots detta fler än tre nordiska länder. Relationen till "Norden" varierar mellan projekten, där nordisk relevans kan vara en utgångspunkt eller en konsekvens av tillgängliga medel. Olika konstformer har olika förutsättningar för nordiskt samarbete, där redan etablerade nätverk och samarbeten gör vissa konstformer mer benägna att söka nordiskt stöd.

Svårigheter uppstår för oetablerade kulturutövare, både i ansökningsprocessen och i rapportering. Budgetering blir komplext med olika valutor och skatteregler mellan länderna. Därtill uppfattas det i vissa projekt som svårt att betala skäliga löner till medverkande. Projektens korta livslängd ses ibland också som ett problem.

Under covid-19-pandemin påverkades genomförandet av planerade projekt, men bidragsgivarnas flexibilitet framhölls som positiv. Fysiska möten betonades som viktiga för kulturskapande, samtidigt som medvetenheten om miljöpåverkan från resande inom projekten ökade.

Trots utmaningarna uttrycker deltagarna övervägande positiva erfarenheter av nordiskt stöd, men det identifieras utvecklingsområden för att skapa projekt som är hållbara ekonomiskt, miljömässigt, socialt och kreativt.

Sammanfattningsvis rekommenderar vi en fortsatt diskussion kring följande punkter:

- Konstformers koppling till nordiskt samarbete: Hur kan man underlätta för konstformer som vanligtvis inte engagerar sig i nordiskt samarbete att söka och dra nytta av bidrag?
- Etablerade och oetablerade kulturutövare: Vilka åtgärder kan vidtas för att minska klyftan mellan etablerade och oetablerade kulturutövares möjligheter att söka och erhålla nordiska bidragsmedel?
- Centrum och periferi i nordiskt samarbete: På vilket sätt kan skillnaderna mellan centrala och perifera områden överbryggas för att öka möjligheterna för perifera länder och områden att delta i nordiskt samarbete och söka bidrag?
- Kulturens tillgänglighet i Norden: På vilket sätt kan liknande förutsättningar skapas för att kulturen ska vara tillgänglig på olika platser i Norden, särskilt med avseende på enhetlig prissättning för utförande och presentation av verk?
- Nordisk informationsinsats: Det finns behov av återkommande informationsinsatser för att informera om olika lagar och skatteregler i samband med projektbudgetering och utbetalning av nordiska bidragsmedel.

Summary

This study constitutes an in-depth analysis of cultural collaborations and focuses on funding from the Nordic Culture Fund and Nordic Culture Point. The in-depth analysis aims to examine the conditions for Nordic cooperation and exchanges in the cultural sector. The report presents systematic knowledge about the nature of Nordic cultural cooperation based on funding. The study is based on interviews with grant recipients and representatives of the joint Nordic cultural institutions Nordic Culture Fund and Nordic Culture Point. More specifically, the following question is examined: What obstacles and opportunities can be identified for Nordic cultural cooperation and exchange in the cultural sector, focusing on funding from the Nordic Culture Fund and Nordic Culture Point?

A recurring issue in Nordic cooperation revolves around geographical, ecological, and economic barriers that affect projects from planning to implementation. Geographical distances create unequal conditions for cooperation, where central areas benefit from good communications and large cultural budgets, while peripheral areas face difficulties in inclusion due to a lack of resources. Travel, in particular, appears to be costly and unsustainable, affecting the possibility of cooperation and the need for funds.

Managing projects with participants from several different countries appears to be a challenge, especially for smaller organisations and unestablished actors. Nevertheless, many projects involve more than three Nordic countries. The relationship with "the Nordic Region" varies between projects, where Nordic relevance may be a starting point or a consequence of available funding. Different art forms have different conditions for Nordic cooperation, with already established networks and collaborations making some art forms more likely to apply for Nordic funding.

Difficulties arise for unestablished cultural practitioners, both in the application process and regarding concerns about reporting. Moreover, budgeting becomes complex with different currencies and tax rules between countries. In addition, in some projects it is perceived as difficult to pay reasonable salaries to participants. The short lifespan of projects is also sometimes seen as a problem.

During the covid-19-pandemic, planned projects were disrupted, but the flexibility of donors was highlighted as positive. Physical meetings were emphasized as important for cultural creation, while awareness of the environmental impact of travel within projects increased.

Despite the challenges, the participants express predominantly positive experiences of Nordic support, but areas of development are identified to create economically, environmentally, socially and creatively sustainable projects.

In summary, the following areas for further discussion and developmental work are proposed:

- Art forms' connection to Nordic cooperation: How can it become easier for those art forms that are not usually involved in Nordic cooperation to apply for and benefit from grants?
- Established and unestablished cultural practitioners: What measures can be taken to reduce the gap between established and unestablished cultural practitioners' opportunities to apply for and receive Nordic grant funding?
- Centre and periphery in Nordic cooperation: How can the differences between central and peripheral areas be bridged to increase the opportunities for peripheral countries and areas to participate in Nordic cooperation and apply for grants?
- Accessibility of culture in the Nordic region: How can similar conditions be created for culture to be accessible in different places in the Nordic region, especially with regard to uniform pricing for the performance and presentation of works?
- Activities for Nordic information: There are needs for continuous information activities to provide information on various laws and tax rules in connection with the budgeting and payment of Nordic grant funds.

Inledning

Nordiska ministerrådets vision för 2030 uttrycks på följande sätt: "Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030" (Nordiska ministerrådet, 2020, s. 4). Kulturen har identifierats som en central faktor för att uppnå denna vision, och det nordiska kultursamarbetet spelar en nyckelroll för att driva visionen framåt (ibid.). Kulturutbyten över de nordiska gränserna är därmed viktigt för att skapa ökad mobilitet och regional tillväxt och är en förutsättning för en integrerad nordisk kulturregion. När visionen för 2030 igångsattes präglades Norden av covid-19-pandemin. Pandemin blev en omedelbar utmaning för att skapa en integrerad nordisk kulturregion. Det konstaterades i en rapport från Kulturanalys Norden att kulturutövare uttryckte osäkerhet rörande sin framtida karriärutveckling, inkomst och arbete (Kulturanalys Norden, 2021). De nordiska länderna hade olika stödstrukturer för kulturutövare där mindre aktörer haft svårt att få samma stöd (ibid.). I efterföljande rapport konstaterades att kulturkonsumtionen i stort sett hade återhämtat sig 2022, men att det fanns frågetecken rörande stora kulturinstitutioners framtida utveckling (Kulturanalys Norden, 2023). Det nordiska kulturområdet kom också att påverkas av flera parallella kriser i form av Rysslands invasion av Ukraina, inflation och minskad köpkraft hos hushåll samt nya utmaningar gällande digitaliseringen inom kulturområdet (ibid.). I rapporten konstaterades att covid-19-pandemin bland annat synliggjorde bristfälliga förutsättningar i kulturskapares arbetsförhållanden och att kulturutövandet i hög grad är avhängigt offentlig finansiering och pålitliga stödstrukturer (ibid.).

En viktig utgångspunkt för den nordiska bidragsgivningen är de två aktörerna Nordisk kulturfond och Nordisk kulturkontakt. Nordisk kulturfond startade 1966 och erbjuder i dag flera stödprogram för kulturprojekt med internationellt och nordiskt samarbete. Fonden är en självständig organisation med anknytning till Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet (Nordisk kulturfond 2024a). Projekt som får medel från Nordisk kulturfond ska utöver ett tvärgående samarbete mellan nordiska länder också ha ett nordiskt innehåll eller målgrupp (Nordisk kulturfond, 2024b). Nordisk kulturkontakt är en kulturinstitution under Nordiska ministerrådet ^[1] och har gått under flera olika namn och organisationsformer genom åren och fick en fast institution 1978. Institutionen har över tid breddat sin verksamhet från att ursprungligen i huvudsak ha stöttat nordisk samtidskonst till att nu ha ett flertal olika bidragsformer för konst, kultur och samarbeten (ibid.). För att söka medel från Nordisk kulturkontakts kultur- och konstprogram krävs det bland annat att samarbetet sker mellan partners från minst tre länder där två av dessa partners

1. Med utgångspunkt i de kulturpolitiska samarbetsprogrammen ger ministerrådet strategiska mandat för Nordisk kulturkontakt som rör övergripande riktlinjer.

ska vara nordiska, och det krävs även viss medfinansiering (Nordisk kulturkontakt, 2024a).

En förstudie till föreliggande rapport undersökte gränshinder i nordiskt kultursamarbete, inklusive tull, beskattning, arbets- och uppehållstillstånd, arbetsgivaransvar, avtal och försäkringar (Kulturanalys Norden, 2022). Förstudien identifierade hinder rörande skillnader i beskattning av arvoden, lönelägen samt kulturella/språkliga skiljelinjer. Kulturutövare som befinner sig i de olika nordiska länderna har olika uppfattning av graden av nationell finansiering och hur angeläget det är att orientera sig mot tvärgående nordiska kultursamarbeten. Problematik kring uppehålls- och arbetstillstånd samt tullar nämns som ytterligare försvårande faktorer. I förstudien diskuterades därtill covid-19-pandemin och potentiella samarbetsmöjligheter i krissituationer. Utöver behov om ökad informationsspridning rekommenderade förstudien en fördjupad studie av det nordiska kultursamarbetet.

Syfte, frågeställning och avgränsning

Denna studie är en fördjupad analys av kultursamarbeten och tar sin utgångspunkt i bidragsgivning hos Nordisk kulturfond och Nordisk kulturkontakt. Den fördjupande analysen syftar till att studera förutsättningarna för nordisk samverkan och utbyten inom kultursektorn. I denna rapport presenteras kunskap om hur den nordiska kultursamverkan ser ut med utgångspunkt från bidragsgivningen. Studien bygger på intervjuer med bidragstagare och företrädare för de gemensamma nordiska kulturinstitutionerna Nordisk kulturfond och Nordisk kulturkontakt.

Den centrala frågeställningen för rapporten är:

- Vilka hinder och möjligheter kan identifieras för nordiskt kultursamarbete och utbyte inom kultursektorn med fokus på bidragsgivning från Nordisk kulturfond och Nordisk kulturkontakt?

Denna bredare frågeställning har brutits ner för att utforska olika aspekter av nordiskt kultursamarbete och bidragsgivning från Nordisk kulturfond och Nordisk kulturkontakt. Studien kommer att undersöka hur samarbetena utformas mellan länderna inom de projekt som erhåller bidrag från de två större kulturstöden. Vidare kommer den att analysera processerna för att söka och erhålla medel från dessa bidragsgivare. Vi kommer också utforska vilka villkor som präglar kulturskapandet inom projekten och hur den nordiska dimensionen uttrycks inom de undersökta projekten inom kultursektorn.

Avgränsning har gjorts till respektive organisations större stöd, vilket motsvarar en bidragsform per organisation. Kulturstöden är "Projektstöd till tvärgående samarbeten" för Nordisk kulturfond respektive "Kultur- och konstprogrammet" för Nordisk kulturkontakt.

Metod

Denna intervjustudie har genomförts i fyra steg: design och urval för studien, datainsamling, analys, och rapportering.

Studien omfattar inspelade digitala videointervjuer med medverkande från projekt som erhållit stöd från Nordisk kulturfond, Nordisk kulturkontakt eller båda bidragsgivarna. I intervjustudien ingår intervjuer med såväl projektledare och administratörer som medverkande kulturutövare. Ansvariga för programmen på Nordisk kulturfond och Nordisk kulturkontakt har även intervjuats.

Totalt har 20 intervjuer genomförts under perioden september 2023 till januari 2024.

För Nordisk kulturfond var 590 projekt och för Nordisk kulturkontakt var 378 projekt aktuella för urvalet. För att minska urvalsramen för intervjuerna och det uttag av projektansökningar och kontaktinformation som respektive bidragsorganisation behövde ta fram gjordes ett stratifierat urval om 50 projekt per bidragsgivande organisation med 10 projekt per år för perioden 2018–2022. Fördelningen av den huvudsökandes land per projekt i detta urval speglar fördelningen för samtliga projekt under perioden för respektive bidragsgivande organisation.

För Nordisk kulturkontakt kontaktades representanter för 26 beviljade projekt, varav det var möjligt att genomföra nio intervjuer med tio deltagare från 8 projekt. [2] För Nordisk kulturfond kontaktades 23 representanter från 17 olika projekt, varav det var möjligt att genomföra intervjuer med nio personer från totalt 6 projekt. Ett flertal av de intervjuade har erfarenhet av att söka (och få) pengar från båda bidragsgivarna, antingen för det aktuella projektet eller vid ett tidigare eller senare tillfälle än det projekt som intervjun i huvudsak handlade om.

Flertalet projektrepresentanter visade intresse för att delta i studien men hade svårt att planera in en passande intervjutid. Den större delen av bortfallet beror på att vi inte har fått kontakt med någon representant för projektet.

Vi har genom vårt urval kunnat täcka in både större och mindre aktörer som projektledare samt personer som varit initiativtagare och projektledare för projekt såväl som personer som medverkat i egenskap av kulturutövare. I vissa fall har flera personer från samma projekt intervjuats, för att få perspektiv från medverkande från olika länder. På så sätt kunde vi fånga gränsöverskridande erfarenheter inom projekten. De intervjuade i urvalet representerar alla nordiska länder samt de självstyrande nordiska områdena Färöarna och Grönland. Sammantaget omfattar projekten samarbeten med samtliga nordiska länder och de självstyrande nordiska områdena Färöarna, Grönland och Åland.

2. En intervju genomfördes med två projektdeltagare närvarande.

Datainsamlingen genomfördes genom tematiska intervjuer på de skandinaviska språken eller på engelska. De övergripande teman som behandlades var följande: etablerandet av samarbeten för projektansökan, att söka och få bidragsmedel från organisationerna, att arbeta tillsammans i projektet, att utveckla och uttrycka det estetiska innehållet i projektet, den nordiska dimensionen, kopplingen mellan karriär och bidragsgivning, rapportering av resultat från projekt, och utmaningar och möjligheter kopplat till projektet och bidragsgivningen. För intervjufrågor se bilaga 2 och bilaga 3. Samtliga intervjuer varade i ungefär en timme.

Analysen bygger på det transkriberade materialet från intervjuerna. Utifrån undersökningens fokus identifierades bärande teman och resonemang i intervjuerna. Dessa teman och resonemang sammanställdes och likheter och skillnader mellan intervjuerna identifierades. Vi har konstruerat den följande rapporteringen av analysen efter de bärande teman som vi identifierat i materialet med fokus på förutsättningarna för nordisk samverkan och utbyten inom kultursektorn.

Disposition

Denna inledning har gett en bakgrund till undersökningen, inklusive en kort översikt av Nordisk kulturfond och Nordisk kulturkontakt, och syftet med studien.

Metodavsnittet har presenterat studiens design och urval, intervjuansats och genomförande, samt analysens övergripande utformning. Utifrån intervjuerna kommer en analys av kultursamarbetet kopplat till nordisk bidragsgivning att följa i tre delar.

I kapitel två presenteras en genomgång av övergripande mönster för projekt som sökt och erhållit bidrag från bidragsgivarna samt en beskrivning av projektens teman och de aktörer som medverkar.

I kapitel tre och fyra fokuserar vi sedan på de resultat från intervjuerna som särskilt handlar om upplevelser av att söka och erhålla nordiska bidrag, villkoren för kulturskapande, samt informanternas personliga upplevelser och förslag efter att ha fått bidrag.

I det sista analyskapitlet, kapitel fem, fokuserar vi på den nordiska dimensionens betydelse för dessa kulturprojekt.

Avslutningsvis kommer en diskussion att belysa hinder och möjligheter för kulturutbyte i samband med nordisk bidragsgivning samt presentera några uppslag för vidare diskussion kring nordisk bidragsgivning till kulturen.

Om kultursamarbeten och nordisk bidragsgivning

I detta kapitel presenteras en kort statistisk genomgång av bidragsgivningen, med fokus på omfattning, beviljandegrad samt vanliga typer av samarbeten i de projekt som erhåller medel från de två finansiärernas projektstödsprogram, för att ge en bakgrundsbild över hur dessa projekt är utformade. I kapitlets andra del ges en mer detaljerad beskrivning av de projekt som ingår i vår studie, där vi utifrån våra intervjuer analyserar vanligt förekommande teman i projekt och de roller som medverkande aktörer har i projekten. Detta avsnitt behandlar också hur de nätverk som behövs för att söka nordiskt projektstöd upprättas av medverkande aktörer.

Statistisk genomgång av bidragsgivningen från Nordisk kulturkontakt och Nordisk kulturfond

I tabell 1 redogörs för statistik hämtad från de bidragsgivande organisationerna. Tabellen åskådliggör antal sökta projekt respektive beviljandegraden för "Kultur- och konstprogrammet" för Nordisk kulturkontakt respektive "Projektstöd till tvärgående samarbeten" för Nordisk kulturfond.

Tabell 1. Antal projektansökningar samt procentuell beviljandegrad för de undersökta stödformerna från Nordisk kulturkontakt och Nordisk kulturfond, 2011–2022. (OBS. Notera olika valutor – euro respektive danska kronor)

Källa: Nordisk kulturkontakt och Nordisk kulturfond bearbetat av Kulturanalys Norden.

Nordisk kulturkontakt Kultur- och konstprogrammet					Nordisk kulturfond Projektstöd till tvärgående samarbeten			
År	Ansökningar	Beviljade ansökningar	% Beviljade ansökningar	Genom snittligt beviljat belopp (EUR)	Ansökningar	Beviljade ansökningar	% Beviljade ansökningar	Genom snittligt beviljat belopp (DKK)
2011	452	124	27 %	16 804	1206	232	19 %	100 756
2012	459	114	25 %	18 621	1078	217	20 %	129 226
2013	489	88	18 %	23 479	1085	199	18 %	130 533
2014	456	86	19 %	25 223	951	200	21 %	129 880
2015	522	83	16 %	26 929	1045	211	20 %	126 839
2016	590	94	16 %	23 609	671	154	23 %	149 338
2017	403	71	18 %	31 922	722	167	23 %	142 479
2018	377	68	18 %	33 458	793	177	22 %	126 232
2019	387	75	19 %	29 048	808	160	20 %	136 700
2020	351	92	26 %	29 166	692	143	21 %	142 888
2021	332	65	20 %	35 053	610	112	18 %	159 188
2022	290	78	27 %	33 294	624	119	19 %	156 328

Kommentar: Mellan åren 2015 och 2016 ökade Nordisk kulturfond sin bidragsgivning vilket gjorde att ansökningarna spreds över fler bidragsformer.

Tabellen visar att under den undersökta tidsperioden har antalet ansökningar fluktuerat vilket även beviljandegraden gjort. Nordisk kulturfond har dubbelt så många ansökningar som Nordisk kulturkontakt, och fler projekt beviljas även om den procentuella beviljandegraden, i och med antalet ansökningar, är lägre. För de jämförbara åren är bidragen som Nordisk kulturkontakt ger till projekt generellt något högre än de bidrag som ges från Nordisk kulturfond.

Över tid har båda organisationer utvecklat och utökat sin bidragsgivning till fler stödformer vilket gör att helheten av bidragsgivningen skapar en annan bild än den som framkommer i tabellen och rapporten.

Tabell 2. Sannolikheter för att ett land är med på en ansökan till Nordisk kulturkontakt om ett annat land är det 2018–2022.

Källa: Nordisk kulturkontakt bearbetat av Kulturanalys Norden.

	Åland	Danmark	Färöarna	Finland	Grönland	Island	Norge	Sverige
Åland		0,53	0,32	0,77	0,33	0,35	0,55	0,82
Danmark	0,04		0,11	0,51	0,11	0,31	0,57	0,63
Färöarna	0,14	0,71		0,54	0,47	0,64	0,68	0,68
Finland	0,05	0,48	0,08		0,08	0,29	0,58	0,68
Grönland	0,16	0,72	0,48	0,57		0,57	0,73	0,61
Island	0,05	0,64	0,21	0,64	0,18		0,69	0,67
Norge	0,04	0,53	0,1	0,57	0,1	0,31		0,68
Sverige	0,05	0,51	0,09	0,58	0,07	0,26	0,59	

Kommentar: Ju mörkare grå färg desto högre sannolikhet. Tabellens ska läsas likt följande exempel: Givet att en aktör från Åland var med på en ansökan var sannolikheten 0,53 att även en aktör från Danmark var med på den. Givet att en aktör från Danmark var med på en ansökan var sannolikheten 0,04 att en aktör från Åland var med på den.

Tabell 3. Sannolikheter för att ett land är med på en ansökan till Nordisk kulturfond om ett annat land är det, 2020–2022.

Källa: Nordisk kulturfond bearbetat av Kulturanalys Norden.

	Åland	Danmark	Färöarna	Finland	Grönland	Island	Norge	Sverige
Åland		0,43	0,14	0,62	0,08	0,25	0,43	0,57
Danmark	0,02		0,08	0,27	0,07	0,19	0,4	0,46
Färöarna	0,08	0,79		0,34	0,31	0,49	0,5	0,48
Finland	0,06	0,44	0,06		0,04	0,23	0,48	0,57
Grönland	0,05	0,76	0,36	0,29		0,37	0,41	0,36
Island	0,04	0,58	0,16	0,43	0,1		0,5	0,51
Norge	0,03	0,54	0,07	0,39	0,05	0,22		0,57
Sverige	0,04	0,49	0,06	0,37	0,04	0,18	0,45	

Kommentar: Ju mörkare grön färg desto högre sannolikhet. Tabellens ska läsas likt följande exempel: Givet att en aktör från Åland var med på en ansökan var sannolikheten 0,43 att även en aktör från Danmark var med på den. Givet att en aktör från Danmark var med på en ansökan var sannolikheten 0,02 att en aktör från Åland var med på den.

Tabellerna ovan visar sannolikheten för att ett land är med på en beviljad ansökan om ett annat land är det. Resultatet åskådliggör att Norge, Sverige, Danmark och Finland är de över lag vanligaste länderna att ingå samarbete. Island förekommer i något mindre utsträckning och Grönland, Färöarna och Åland i än mindre utsträckning. Därutöver är vanliga samsarbetskombinationer beroende av storlek och centralitet, men också geografisk närhet eller likhet (som samsarbeten kopplat till de självstyrande områdena).

Finland ingår oftare än Danmark i projekt finansierade av Nordisk kulturkontakt, medan Danmark förekommer något oftare än Finland i projekt finansierade av Nordisk kulturfond. Detta förhållande kan troligtvis ha att göra med var dessa finansiärer är baserade: Finland (Nordisk kulturkontakt) respektive Danmark (Nordisk kulturfond), och att organisationerna antagligen är synligare för kulturutövare i dessa länder.

Denna statistiska beskrivning av beviljandegrad för de projekt som beviljats, och hur vanligt det är med samsarbeten mellan olika länder är, fungerar som en utgångspunkt för att beskriva de projekt som ingår i urvalet. Givet den urvalsmetod som beskrevs i metodavsnittet ovan förväntades inga större överraskningar i termer av vilka länder som kan ingå i samsarbeten, och den fördelning som finns i utvalda projekt motsvarar den övergripande fördelningen av hemvist för beviljade projekt. För mer information rörande beviljade projekt från Nordisk kulturkontakt och Nordisk kulturfond per konstform, se [bilaga 1](#).

Projektens tematik och medverkande aktörer

I det följande avsnittet presenteras återkommande tematik i de beviljade projekten som undersökts genom rapportens intervjuer, vilka aktörer och samsarbeten som ingår i projekten samt några av de olika förutsättningar som finns för att etablera de nödvändiga planerade nordiska samsarbetena för att kunna söka medel från bidragsgivarna.

Återkommande fokus för projekt: social rättvisa samt natur-, miljö- och klimatfrågor

I de projekt som undersökts lyfts exempelvis tematik fram kopplad till frågor om social rättvisa (jämfäställdhet, antikolonialism och ekonomisk jämlikhet) samt natur, miljö och klimat. Dessa hållbarhetsfrågor lyfts dessutom ofta fram som några av de centrala frågorna för det nordiska samsarbetet (Nordiska ministerrådet, 2020). Dessa teman ses ofta som väldigt viktiga för projekten och projektiden, exempelvis kan den konstnärliga idén bygga på ett utforskande av människans förhållande till naturen eller konsekvenser av klimatförändringar. Naturen kan också fungera som en gemensam nämnare i projekt där deltagare från flera olika nordiska länder ingår. Projektdeltagare tenderar att vara självkritiska i förhållande till frågor om social

rättvisa och klimatförändringar för projektets genomförande, gällande exempelvis problem med att ge skäliga löner och klimatavtryck från resande inom projektet. Vi kommer att behandla dessa ämnen mer utförligt nedan.

Kriterier för vad som ska ingå i projektansökan, och bedömningen av projekt, är i hög grad styrande för projektutformningen. För att söka medel från Nordisk kulturkontakt ska projektet ange om det bidrar till det hållbara, kreativa, interkulturella, unga eller jämställda Norden. Det är därför inte förvånande att frågor om jämställdhet och hållbarhet lyfts fram för projekt som fått medel från Nordisk kulturkontakt, men det är vanligt också för projekt som fått pengar av Nordisk kulturfond som inte har ett sådant krav. Det går samtidigt inte att bortse från att denna tematik också återspeglas som viktig även i det samtida nordiska konstfältet i övrigt.

Aktörer i projekten: olika storlek och dubbla roller

De ingående projekten i urvalet för intervjuerna är av varierande storlek och olika typer av kulturaktörer ingår. Projekten har initierats och leds av allt ifrån enskilda frilansande individer som jobbar tillsammans till samarbeten som omfattar större organisationer, som kommuner och konstnärliga institutioner.

Rollerna som personer har i projekten kan vara avgränsade mellan exempelvis konstnärer, projektorganisatörer och administratörer. Men projekt som inte har ett direkt samarbete med en större organisation kräver ofta av deltagarna att de har flera roller i projektet, som kombinationen projektledare och konstnär. Mindre konstnärskompanier är ofta organiserade på detta sätt, vilket innebär att de har upparbetade rutiner för att organisera sitt arbete, medan andra grupper organiseras mer ad hoc, vilket ställer större krav på koordinering av olika roller för det fortskridande arbetet.

I och med att projekten kräver samarbetspartners och medfinansiering medför också olika förutsättningar för att söka bidrag för olika aktörer. Kontakter kan redan ha etablerats före ansökan om projektmedel. I andra fall kan samarbeten behöva upprättas för att aktörerna ska kunna söka nordisk finansiering.

Att få hjälp av en större organisation uttrycks som fördelaktigt av flera projektdeltagare som ingår i studien. I en intervju med en projektledare och konstnär för en utställning med bas i Norge beskrivs en sådan typ av fördel. På en fråga om hur de arbetade fram ansökan framkommer den viktiga roll som denna större organisation har haft för etablerandet av kontakter som var viktiga för att skriva ansökan och organisera arbetet med utställningen.

Vi tok raskt kontakt med [en større organisasjon] som er vår organisasjons internasjonale avdeling. [...] Vi fikk gode tips til hvordan vi skulle legge opp dette prosjektet, som de i utgangspunktet hadde stor tiltro til. Vi etablerte et forprosjekt, som Nordisk kulturkontakt ikke var involvert i, men det var helt avgjørende for den videreføringen av prosjektet. Da søkte vi etter nordiske kuratorer, en norsk, en svensk og en dansk. Med råd fra [den større organisasjonen] endte vi på tre sterke kuratorer med stort internasjonalt nettverk og høy kompetanse og stor entusiasme. Vi klarte gjennom norske finansielle samarbeidspartnere å få inn honorar til disse tre i forprosjektet. (prosjektledare och konstnär, konsthantverk, Norge)

Intervjupersonen lyfter fram hur den större organisationen bistod med att etablera de för projektet viktiga kontakter. På detta vis fungerade den större organisationen som en viktig resurs för att sörja för kompetenser i det tilltänkta projektet och för att möjliggöra det multilaterala nordiska samarbetet.

Gränsöverskridande samarbeten genom kontakter och nätverk i Norden

Förutsättningarna för att etablera kontakter över landsgränserna varierar mellan de olika kultur- och konstuttrycken. Om utbildningen och arbetsmarknaden för konstuttrycket redan är nordiskt tenderar det att från början finnas upparbetade nordiska relationer gällande medverkande och scener för framföranden.

Cirkuskonsten organiseras ofta på nordisk nivå för samarbeten och framföranden. Den är ofta ordlös i sitt framförande, och därmed möjliggör framförande med personer som talar olika språk. Cirkuskonsten innefattar också en mindre utbildningsinfrastruktur, till skillnad från exempelvis musik- och konstutbildningar. Detta förhållande innebär att cirkusutbildningarna finns utspridda i de nordiska länderna och lockar studenter från de olika nordiska länderna. I och med att kompanier ofta formeras under utbildningens gång, skapas det därmed också kompanier med nordisk profil som i sin tur söker sig till nordiska bidragsformer.

I andra exempel är det etablerade organisationer och center med nordisk profil som har upparbetade nätverk av nordiska kulturutövare som utgör grunden för vilka som deltar i projektansökningar. I ett projekt som kombinerade deltagare från Norge, Danmark och Island sökte en organisation i sina redan etablerade nätverk av kontakter efter deltagare till projektet.

Intervjuare: How did you end up focusing on Norway, Denmark and Iceland?

Intervjudeltagare: It was when we originally wanted to apply for Creative Europe funding for this European cultural heritage focused year. We explored our own networks to see who might be interested in doing something with us and that's why we approached people in Norway, and it's finding people you kind of trust and you've had some sort of reports with before. So, that was more based on finding people that we wanted to work with. (prosjektledare, konst och kulturarv, Island)

I detta utdrag blir det tydligt att återkommande samarbeten är viktiga för att kunna söka medel. Ett projekt kan leda till ett annat, där både rykte och förtroende för kulturutövaren är avgörande för att inkludera dem i en kommande ansökan. En förutsättning för att med lätthet kunna söka bidrag är således att det finns ett professionellt nätverk med kontakter i de nordiska länderna för den som söker medel. Detta förhållande talar till fördel för de personer som redan är etablerade konstutövare och som i större utsträckning än nytillkomna har kontakter med bland annat institutioner och andra kulturutövare i Norden.

Samarbetet inom utförandet av projekt leder således till etablerandet av nya nordiska kontakter, vilket i sin tur kan leda till att projektdeltagare framöver söker ytterligare nordiska medel.

Att söka och få nordiska bidrag

Detta kapitel handlar om hur de medverkande upplevt ansökningsprocessen och vilka svårigheter de stött på. Kapitlet behandlar olika delar av processen att söka och få bidrag, från att initiera projekt och skriva ansökan, till genomförande och rapportering. Här diskuteras också hur projektmottagare upplever kontakten med bidragsgivarna, samt hur de som arbetade med projekt under pandemin upplevde situationen.

Om upplevelsen av att söka finansiering

De flesta är glada över att möjligheten att söka nordiskt projektstöd finns. Detta gäller särskilt för de kulturutövare som verkar i branscher och/eller länder där möjligheten till nationell eller lokal finansiering är liten, och där nordisk kulturfinansiering blir en viktig förutsättning för att kunna utöva sin konst.

Skillnaderna mellan exempelvis stora och små kommuner inom ett land skapar olika förutsättningar för att etablera samarbeten med kulturinstitutioner och möjligheter till medfinansiering vid sökande av nordiska bidrag. Det råder även varierande förutsättningar mellan länder, självstyrande områden och deras kommuner när det gäller att ekonomiskt stödja det lokala kulturlivet.

Trots att det förekommer försvårande omständigheter för områden med mindre kulturbudget och trots att förutsättningarna för att söka nordiska bidrag kan vara sämre, kan dock de nordiska bidragen fungera för att göra lokala projekt möjliga och därigenom göra kulturfinansiering mer jämlikt tillgänglig i Norden.

Om kravet på deltagare från olika nordiska länder

Ett av kriterierna för hur projekt som kan få stöd ska utformas gäller kravet på att det ska ingå deltagare från nordiska länder. I instruktionen för Nordisk kulturfonds projektstöd står till exempel att "[d]et nordiska ska omfatta mer i projektet än ett samarbete mellan två nordiska länder: Projektet ska som minimum ha ett bredare nordiskt innehåll eller målgrupp" (Nordisk kulturfond, 2024b). Det finns alltså inget formellt krav på medverkande deltagare från fler än två nordiska länder, vilket också bekräftades i vår intervju med Nordisk kulturfonds företrädare. Bland våra intervjupersoner är det dock tydligt att de flesta har tolkat kriterierna så att det bör finnas medverkande från minst tre länder i projektet. För Nordisk kulturkontakt gäller i stället att det måste finnas medverkande från tre länder, varav två måste vara nordiska (Nordisk kulturkontakt, 2024a).

Även om deltagarna upplever det som värdefullt med deltagare från flera olika nordiska länder, uppfattas ibland ett sådant krav som krystat eller som skapande av merarbete för en liten organisation. Det kan vara mycket svårt för en frilansande konstnär att organisera ett sådant projekt jämfört med exempelvis en större kulturinstitution, som ett museum. En konstnär baserad i norra Sverige uttrycker till exempel att det för en liten konstnärsförening är svårt att organisera projekt med deltagare från flera olika organisationer och länder, medan man har lättare att ordna bilaterala samarbeten.

Det [tre partners] kanske är det svåra för [vårt galleri]. Att vi inte har muskler att skapa någonting som innehåller tre. Medan däremot, om vi pratar om ett utbyte med Finland till exempel eller ett utbyte med ett konstnärsdrivet galleri i Norge eller på Island. Sånt är ju toppen för oss. Det är jätteenkelt. Men det blir mycket svårare att manövrera [om fler ska vara inblandade]. (konstnär, Sverige)

Trots detta förhållande med svårigheter att identifiera och samarbeta med flera länder har vi i vårt material flera exempel där projekt ofta sträcker sig inte bara över tre nordiska länder utan över ännu fler, genom sådant som turnéer i flera länder eller medverkande konstnärer från många olika länder.

Att förstå vad finansiären vill ha med i ansökan

En del intervjupersoner uttrycker att de upplever ansökansprocessen till Nordisk kulturkontakt som mer komplicerad, eftersom den innehåller fler krav än Nordisk kulturfonds. Detta beror på att man förväntas lyfta fram social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet som en del av ansökan, vilket inte alltid är relevant för det aktuella projektet man arbetar med.

But I [found the] Nordic Culture Fund much easier than the Nordic Culture Point. There are a lot of these questions about equality and like all these very political questions [in the latter] (projektledare och musiker, Finland)

Den här typen av frågor som upplevs "politiska" av sökanden kan både uppfattas som svåra att besvara och som utanför det konstnärliga. De projekt som ingår i studien är sådana som har fått sina projekt antagna av respektive medelstilldelare. Men deltagarna i studien har också erfarenheter av att få avslag. En projektledare som fått medel från Nordisk kulturfond men avslag från Nordisk kulturkontakt upplevde att det var svårt att förstå vad det var Nordisk kulturkontakt efterfrågade i sitt ansökningsformulär.

En gång frågade vi dem om vi kunde få någon feedback, då fick vi en kontaktperson som svarade ganska snabbt, absolut det kan ni få. [...] Hon var väldigt trevlig och förklarade väldigt sakligt och på bra sätt. Anledningen till att vi inte fick det var att hon sa att vi hade ett jättehäftigt projekt och det låter nästan perfekt för Nordisk kulturkontakt men det är en hake. Det är den laterala aspekten. Det är just den som vi har lite svårt att förstå, exakt hur vi skulle få vårt projekt att passa det kriteriet. Jag fattade inte riktigt vad de menade först ... [Hon sa att] hur ni har beskrivit ert projekt så låter det som att ni kan söka pengar för den finska konserten i Finland och den danska i Danmark. (projektledare och musiker, Sverige)

I detta fall blev det något lättare för personen som sökte att förstå varför man fått avslag på sin ansökan, även om det även vid intervjutillfället fortfarande framstod som något oklart. Det återkommer i flera av våra intervjuer att det kan vara svårt att förstå varför man fått avslag, särskilt från Nordisk kulturkontakt, och att man därför uppskattar möjligheten att få feedback och kunna söka igen.

Förkunskaper och förutsättningar i ansökningsprocessen

En annan fråga som kommer upp i anslutning till hur ansökningsprocessen upplevs är huruvida man upplever att man har tillräcklig kunskap och förkunskaper som krävs för att kunna göra ansökan på ett bra sätt. Här är det svårare för enskilda eller mindre organisationer, särskilt om man inte har vana av att söka större finansiering tidigare, medan etablerade institutioner som exempelvis kommuner eller museer ofta har mer vana av att arbeta med större projekt och projektfinansiering. Ett liknande problem gäller även mellan länder och självstyrande områden, där det ofta finns sämre förutsättningar i självstyrande områden att inte bara organisera och söka medel men också för att gå in och medfinansiera en ansökan till Nordisk kulturkontakt eller Nordisk kulturfond.

Denna problematik blev exempelvis åskådliggjord i en intervju med en Danmarksbaserad konstnär. Hon hade haft samarbeten med institutioner och konstnärer i bland annat Norge, Sverige och Grönland.

Det er først og fremmest projekter i Grønland, hvor der ofte ikke er penge til at gå ind og sige ja. Hvis man udfører noget i en mindre by eller bygd og der mangler nogle penge, hvor kommer pengene så fra? Fordi kommunerne er fattige. Alt i alt er det små små små kommuner i forhold til en svensk eller dansk kommune, der kan deltage på en anden måde i noget, enten gennem en privat organisation osv. Det kan være en smule svært, især med medfinansieringen, men når det kommer til at realisere noget i nogle fattige områder, kan man stå i en situation, hvor pengene ikke bare er til stede. (fotokonstnär, Danmark)

Intervjudeltagaren beskrev under intervjun svårigheterna med att verka tillsammans med eller att söka pengar med utgångspunkt från Grönland. De olika förutsättningarna mellan länderna påverkade således inte bara medelstillelningen utan också vilka länder, områden och kommuner som har en möjlighet att ens skicka in en ansökan.

Något som också återkom i intervjuerna var kopplingen mellan olika projekt. Personer uttryckte svårigheter med kravet på att projekt inte fick vara påbörjade när ansökan skickades in. Detta villkor menade vissa deltagare begränsade dem i deras planering och utförande av en konstnärlig idé. Medan andra som sökt olika bidragsformer kunde bygga vidare från ett initierat projekt finansierat genom exempelvis mobilitetsstöd från Nordisk kulturkontakt till ett mer storskaligt projekt genom projektstöd. Andra kunde också utveckla fortsättningsprojekt som tog vid där det andra slutade. Betydelsen av att kunna arbeta långsiktigt med projekt lyftes också upp som särskilt viktig i ett projekt med ungdomar på Grönland. Projektledaren var i detta projekt särskilt mån om att undvika det personen kallar för "hit and run'-projekt". Med detta uttryck menade intervjudeltagaren att ungdomar på Grönland tidigare har involverats i projekt där de som påbörjade projektet aldrig kom tillbaka och förvaltade det som påbörjats, något man ville undvika att upprepa.

Ekonomiska aspekter av att söka och få projektmedel

Utöver att olika aktörer har olika förutsättningar beroende på storlek, organisationsform och kulturform, skiljer sig också de ekonomiska förutsättningarna åt beroende på vilket land de medverkande är hemmahörande i. De ekonomiska förutsättningarna är exempelvis beroende på den valuta som bidragsmedlen betalas ut i, då deltagare från olika länder ska få lön utbetalad i valutan för det land de bor i. Vid intervjutillfället var den svenska valutan relativt lågt värderad, vilket hade som konsekvens att projektdeltagare ogärna ville ha bidrag i svensk valuta. Andra nationella skillnader rörde sådant som huruvida man kunde fakturera som privatperson eller inte och att skatterna skiljer sig beroende på var deltagarna är skrivna, vilket i sin tur påverkar hur lönen budgeteras för projektet. Samtidigt uttrycks också åsikten att samarbetet mellan de nordiska länderna gällande ekonomiska frågor är enklare än att samarbeta med ett land utanför Norden. Dock upplevde en del projektdeltagare att det tog lång tid att få igenom utbetalningarna från bidragsgivarna.

Ett återkommande problem i flera av intervjuerna var relationen mellan att betala skälig lön respektive att arbeta gratis samt att förväntas arbeta gratis. Exempelvis fick en del projekt mindre medelstillelning än vad de sökt för och vad de hade förväntat sig att få. Denna tilldelning innebar att de bland annat kunde behöva minska den personal som var involverad. En del projektledare ägnade sig åt att arbeta mer än vad de fick betalt för bland annat för att möjliggöra att andra

deltagare skulle få mer skälig lön. Trots detta förhållande kunde projektdeltagare också ge uttryck för åsikten att de fått mycket pengar för att genomföra projektet, vilket bland annat lett till att de kunnat göra större projekt än vad de annars hade tänkt varit möjligt. För ett projekt möjliggjorde medlen från Nordisk kulturfond att man kunde ge alla inbjudna medverkande i projektet skäligt betalt, och även avlöna sig själva.

[They] were super happy because they got the full [pay], they even got more than they were expecting. We also got properly paid. (projektledare och musiker, Finland).

Men för att det skulle vara möjligt krävdes ett stort antal ansökningar till flera olika medfinansierare, och det krävdes också av projektledarna att de redan från början budgeterade för de medverkandes löner, samt att de själva arbetade mycket i projektet innan de visste om de skulle kunna betala sig själva ordentligt. I ett annat projekt löste projektledaren den stora budgetposten rörande löner och resor mellan olika länder i Europa med att anställa musiker i respektive land.

[Att lösa det på det sättet] var ju också en budgetfråga. Jag menar, annars hade vi ju varit tvungna att flyga dem åt ena hållet och andra tillbaka. Och sen boende och så vidare. Och sen pandemirestriktionstider också. Men vi måste ju repetera. Då måste folk ta ledigt och resa. Så det blir en himla stor budgetpost om man ska flyga människor till [...] Eller ännu mer om man ska åka klimatsmart så måste de ju ta tågen. Då går det plötsligt en vecka arbetstid för att bara ha en enda repetition. Och det här med tåget, det fungerar ju inte så bra till Åland och Finland. (projektledare och kompositör, Sverige)

Genom att inte ha samma musiker genom hela projektet kunde kompositören spara pengar för löner och resor, samtidigt som det krävdes mer tid för repetitioner och att flera musiker blev involverade i projektet.

Kontakten med bidragsgivare

Vad gäller kontakten med de bidragsgivande institutionerna upplevs den på olika sätt. Möjligheten att skriva ansökan på olika språk ses som mycket positiv, både för att underlätta för den enskilde och för att främja samarbete över gränserna. Detsamma gäller möjligheten, som tidigare nämnts, att få återkoppling eller feedback på en ansökan som man fått avslag på. De flesta upplever att det är enkelt att få kontakt med institutionerna om man har frågor under ansökningsprocessen eller efter att man fått avslag och vill försöka söka igen. Detta återspeglas i de intervjuer vi genomförde med representanter för respektive institution, där båda uttrycker att de strävar efter att hjälpa sökande att göra processen så transparent som möjligt och därför gärna ger feedback på ansökan - inte dess konstnärliga innehåll, men hur olika kriterier är tänkta att tolkas. Även annan typ av återkoppling, som när Nordisk kulturkontakt hör av sig för att följa

upp ett projekt genom att göra en liten film, var något som uppskattades av våra intervjudeltagare.

Det har været meget positivt de gange, hvor de har specifikt vendt tilbage, og lavet en lille film om det. [...] Det er ikke kun, at pengekassen er åbnet, og så gør vi det, og der roterer vi. Det er en redel af det, der gør, at der er en interesse i, hvad vi gør. Det er der ikke så mange fund, der gør. Der er mange fund, hvor det mere er en kontrolting. (projektledare och koreograf, Danmark)

Det som uttrycks i citatet ovan är en känsla av ömsesidighet som återkommer som viktig. I ett exempel var det en motsatt känsla av att fonden inte varit särskilt intresserad efter att projektet satt i gång som överraskade projektledaren.

Projektmedelsmottagare som inte tidigare har genomfört och rapporterat från projekt till Nordisk kulturkontakt eller Nordisk kulturfond känner sig nervösa inför slutrapportering, där särskilt den ekonomiska redovisningen upplevs som svår av flera intervjudeltagare. En projektledare uttryckte att personen sköt upp att slutrapportera till i sista stund för att det kändes överväldigande. Men det visade sig att det inte alls var särskilt svårt när väl rapporteringen gjordes.

I think I had kind of made it into a huge deal in my head because I felt like, oh my gosh, I haven't sent in the report. [...] So I made a huge deal out of it. And when I finally sent in the report after being pushed from the fund, [...] I was just afterwards like, why didn't I do this earlier? It was kind of interesting, you know, you also because from our side, Nordic funding is [...] a substantial part of the project. You know, it was important funding. So you kind of want to do [it properly]. But then it was actually not that difficult. [...] But I think, because you feel sometimes that the Nordic is bigger than your local, and then you get more scared of that. Like, you feel it's like you have to do something different then you realise that it's the same, you know. (projektledare och koreograf, Island)

Intressant i detta utdrag är att det upplevs som svårare att rapportera till den nordiska bidragsgivaren än vid andra typer av stöd just för att det är nordiskt och ett relativt omfattande bidrag. I detta fall hade personen inte tidigare fått lika stort ekonomiskt bidrag från andra bidragsgivare, vilket bidrog till en idé om att också återrapporteringen skulle vara mer krävande.

Även om de vi intervjuat varit framgångsrika i sina projektansökningar, i och med att de fått medel, så upplevs beroendet av projektfinansiering ofta som ett påfrestande sätt att bedriva sin konstnärliga verksamhet på, då det är förenat med mycket osäkerhet. Denna osäkerhet är inte unik för de intervjuade personerna, utan projektbaserade karriärer inom kulturen är över lag omgärdade av osäkerhet (Fürst & Aspers, 2023). En del har helt valt att sluta söka medel eftersom det upplevts som ett ohållbart sätt att försörja sig på grund av kortsiktigheten i finansiering, man vill inte behöva vara beroende av projektstöd för att kunna utöva sin verksamhet. Ett sådant exempel är en cirkusartist som tidigare fått nordiska

bidrag, men strukturerade om sin verksamhet i stället så att hon i stället kunde förlita sig på stabila publikintäkter från uppföranden. På så sätt kunde hon skapa en större stabilitet i sin finansiella situation samtidigt som hon inte behövde söka bidrag för projekt på samma sätt som tidigare.

Genomförande av gränsöverskridande projekt

De flesta projektledare vi intervjuat har övergripande varit väldigt nöjda med hur projekten har kunnat genomföras, inte minst för att man med hjälp av den nordiska bidragsgivningen kunnat genomföra ett större, mer ambitiöst projekt än vad som annars varit möjligt. Fördelar som särskilt lyfts i våra intervjuer handlar ofta om värdet av samarbete: genom projektet har man fått möjlighet att etablera eller fördjupa sina kontakter i andra nordiska länder, man har fått möjlighet att prata nordiska språk och möjliggöra ett rikt kulturutbyte.

Når vi var i prosessen, så inviterte [projektledarna alla medverkande], til et felles møte, digitalt. [...] Det er en redel af det, der gør, at der er en interesse i, hvad vi gør. Og det var veldig spennende. Også fordi det finnes veldig få møteplasser for komponister på den måten. Og de har jo valgt veldig bra, veldig etablerte komponister, fra [flera länder] ... Ja, så det var fint også som en møteplass. For nordiske komponister. (kompositör, Norge)

And now, like during this project, I had to speak a lot with different nationalities. Like for example, when I was in Faroe Islands, they were kind of speaking Faroese slash Norwegian slash Danish. So like, being kind of put into this mix of Nordic languages, was a very important experience for me. (projektledare och musiker, Finland)

Kontakten med andra inblandade i ett projekt kan upplevas som positiv för att den möjliggör etablerandet av nya kontakter, något som är särskilt viktigt för kulturutövare tidigt i karriären. I många fall upplevs det nordiska samarbetet som naturligt därför att man redan arbetar så med sin konst, detta gäller inte minst för de som upplever en geografisk närhet med enkla kommunikationer till andra nordiska länder, som exempelvis verksamma i Köpenhamn-Malmöområdet. Men den nordiska dimensionen bidrar också med ett kulturutbyte just mellan nordiska konstnärer, även i branscher där man har erfarenhet av att arbeta internationellt också utanför Norden.

Resor – utmaningar och hinder på grund av avstånd och klimatskäl

För andra upplevs dock geografin som en stor utmaning när det gäller nordiskt samarbete. Detta gäller inte minst de som är verksamma eller vill samarbeta på Grönland, Island eller Färöarna, dit resor är dyra och tar lång tid. Kostnader för resande blev ibland större än planerat, exempelvis då ej ombokningsbara resor fick ställas in under covid-19-pandemin.

En återkommande problematik är spänningen mellan *å ena sidan* behovet av att resa mellan länder för att kunna utöva sin konst genom att till exempel turnera, dels då den nationella scenen är för liten, dels för att man ska kunna göra nordiska samarbeten. Och *å andra sidan* en stark klimatmedvetenhet och vilja att begränsa sitt flygresande. För många av de vi intervjuat är den här spänningen ständigt närvarande i planering och genomförande av projekten. En isländsk projektledare uttryckte att det kan bli märkligt att jämföra sig med "fastlands-Norden" där man kan välja tåg, för att man har så annorlunda geografiska förutsättningar på Island.

I mean, I think one is maybe, you know, traveling, being from an island, we have to fly, you know, sustainably, it's not a good choice, but we don't have another choice. So I've been in discussions with Swedish artists, like, 'Oh, no, I don't travel anywhere, you know, unless I can take the train'. And then I just said, like, that would mean I could never travel anywhere. And then I just looked at her face, and she was realizing that, you know, we don't have a choice... But yeah, that's kind of like my internal fight is this over consumption of flights. (projektledare och koreograf, Island)

Det är tydligt att spänningen mellan villkoren för att utöva sin konst och viljan att inte skada klimatet är något som många upplever. Sättet ett av de intervjuade projekten löste denna spänning på var att redan på planeringsstadiet bestämma att de inte skulle göra några flygresor i projektet, vilket också gick i linje med projektets tema som handlade om klimat och miljöfrågor i Norden. Men ett sådant aktivt val för att minska sina utsläpp krävde också väldigt mycket av projektets deltagare, bland annat för att resor med andra färdmedel (tåg, bil och fartyg) tar lång tid och kostar pengar. I deras fall blev tågresande också ohållbart på grund av mängden utrustning som behövde transporteras för att kunna genomföra projektet.

Transporter och tullar

För många konstformer – musik, teater, måleri och skulptur för att nämna några – innebär en föreställning eller utställning också en hel del utrustning som behöver transporteras mellan olika platser. För en liten organisation som dessutom försöker minska sitt klimatavtryck kan det medföra de problem som nyss nämnts. Men ett annat problem som kan uppstå när man arbetar över gränser, även inom Norden, är när saker ska gå igenom tullkontroller. För de allra flesta vi intervjuat har korsandet av eller transport över gränser inte varit ett problem, ibland för att man har hittat ett transportföretag som har upparbetade rutiner för att skicka konst över gränserna i Norden. För de som har upplevt problem är det främst när konstverk ska transporteras över gränsen från Sverige till Norge som det kan vara krångligt och ta lång tid.

Men akkurat det med frakt er jo alltid en utfordring til Norge. Fordi vi ikke er med i EU. Da er det et eller annet med tollreglene i Norge som er veldig kompliserte. Som gjør at internasjonal kunsttransport til Norge er en hodepine. Det er jo også noe man alltid bruker mye tid på. Med internasjonale utstillinger. Det skulle kanskje ønsket at det var noe som lettet det nordiske samarbeidet. At det kunne være en ordning hvor man i det minste over grensen i Norden kunne lettere transportere kunst. ... For det oppstår nye utfordringer hver gang som man ikke har forutsett. For det er så komplisert at de som jobber i tollen skjønner ikke hva de skal gjøre. Jeg klarer ikke helt å spesifisere hvor problemet ligger. Men det er noen regelverker i Norge som gjør at det er mer komplisert enn i andre nordiske land. ... Det kan kanskje ha med kunnskapen hos tolletaten å gjøre. For alt det ennå er det bare at de ikke forstår reglene rundt kunst... Så det er mye korrespondanse. Det blir stående i toll. Så finner man ikke helt ut hvorfor det ikke kommer seg videre. (prosjektledare och kurator, Norge)

Andra problem som kan uppstå i genomförandet av projekt handlar om konstruktionen av nordiska projekt som kräver inblandning från många olika parter från olika länder. Även om detta i stort upplevs som något positivt, kan det ibland skapa vissa problem, särskilt för de mindre aktörerna som inte har uppbackning av en större organisation. Projektledarrollen tar ofta mer tid i anspråk än vad man räknat med, eller så har man räknat med en hel del (obetalt) arbete för att koordinera allt.

At the same time, we were project managers, we were musicians, we were advertisers. We were like, we were basically doing everything ... Um, so just the, like the final week before the concert was a very, very stressful time. And we were like, basically working from, from 7am to 11pm. So basically working all the time. Uh, and it was really getting like, we, I think then we just realized like, yeah, maybe this is a bit too big project for us to manage just the two of us. So in the future, if we do it, we need at least one guy doing something for us. (prosjektledare och musiker, Finland)

En intervjuad konstnär menar rentav att snarare än att fördela arbetet på fler personer blir det mer jobb ju fler medverkande från olika länder som är inblandade i ett projekt. Ofta måste man koordinera på distans vilket kan vara svårt, och även samarbete mellan organisationer av olika storlek eller olika språk kan kräva mycket av projektledarna. För andra innebär dock samarbete med en större organisation en fördel, då man exempelvis kan få stöd i praktiska frågor.

Projekt under covid-19-pandemin

Som tidigare konstaterats drabbades kultursektorn i Norden hårt av covid-19-pandemin (Kulturanalys Norden, 2021, 2023). Detta gäller inte minst alla de fält som är beroende av publik för sina intäkter. I en tidigare rapport från Kulturanalys Norden konstateras att många kulturarbetare sett sina intäkter halveras

(Kulturanalys Norden, 2021). I vårt material ingår projekt som fått medel före, under och efter denna pandemi, och vi kan därför se en del av effekterna som pandemin medförde för de som haft projektstöd och hur pandemins konsekvenser hanterades av dessa. Lyckligtvis verkar pandemins effekter ha varit kortvariga, de i vårt material som erhållit stöd efter 2021 har inte nämnt några konsekvenser av pandemin på de aktuella projekten (även om de i sin yrkesutövning påverkats av pandemin totalt sett). För de som fått projekt strax före eller under pandemin har vi dock noterat flera konsekvenser i genomförandet av projekten.

En tydlig och välkänd effekt också i andra branscher är att man delvis tvingats ändra arbetssätt. I stället för att resa och mötas lades mycket arbete under exempelvis 2020 online. Våra intervjupersoner har till exempel haft både projektmöten och repetitioner via onlinemöten, vilket upplevts fungera men inte ansetts lika bra som ett fysiskt möte.

Men på det sättet skulle man kunna säga att i och med pandemin så fick vi lära oss också att driva projekt online. För att alla våra möten hade vi online. Även sådana här viktiga möten när man träffar tonsättaren efter att man har komponerat färdigt. [...] Så där fick vi väldigt värdefulla erfarenheter av att ha sådana här möten med tonsättarna online. (projektledare och musiker, Sverige)

För de allra flesta innebar pandemin att man fick ändra delar av projektets planering: antingen genom att delar av projektet ändrats, ställts in eller flyttats fram. Det har till exempel handlat om att man fått flytta fram en föreställning så långt att planerade medverkande inte längre kunnat vara med, så att man kanske förlorat anknytningen till ett av de nordiska länderna. I ett av fallen hindrade Norges inresebegränsningar en svensk konstnär från att delta i en utställning, och konstverket fick göras om från ett performance till ett konstverk som kunde skickas utan sin upphovsperson. I ett annat fall upplevdes stora problem med att planera en turné även när pandemin avtagit något, då det var svårt att få besked och boka in datum med konsertlokaler och spelställen när man fortfarande oroade sig för nya nedstängningar.

Under pandemin fanns en hel del oro hos våra intervjupersoner att de skulle tvingas avbryta eller inte kunna genomföra projektet när det inte kunde göras så som det ursprungligen planerats. De flesta har dock i kontakten med fonderna varit mycket uppskattande över den flexibilitet som varit möjlig, och att ändrade förhållanden som orsakades av covid-19-pandemin har kunnat hanteras och godkändes av bidragsgivarna. Detta har de vi intervjuat upplevt som mycket positivt.

De allra flesta vi intervjuat har, även i de fall de kunnat ändra på delar av sitt projekt under den tid som pandemins effekter var som värst, understrukt vikten av det fysiska mötet för att kunna genomföra sin konstform. Konsten behöver utövas och upplevas på plats för att komma till sin rätt.

Det her å kunne høre på musikken. Kjenne kjenslene og alle slags saker. Jeg vil si at det alltid er bedre å kunne møtes fysisk. Å være i samme rom. Å jobbe med musikk. Også med dette å være på konserter. Og sånn er det alltid bedre fysisk. Å være i samme rom. Det er noe med å oppleve klangen av musikkene. Klangen av ideene.
(kompositör, Norge)

På så vis har en återkommande utvärdering av samarbetena och framföranden av konstformerna online lett till insikten om det fysiska mötets stora vikt för samarbetet och presentationen av konstformen.

Villkor för kulturskapande

I detta kapitel diskuterar vi vad de nordiska projektmedlen har inneburit för våra intervjudeltagare på lite längre sikt, samt hur de upplever projektmedlens roll för villkoren för kulturutövande och kulturkonsumtion i stort. Våra intervjudeltagare lyfter bland annat hur viktig den nordiska bidragsgivningen är för utvecklingen av en konstnärlig karriär, men att det också finns svårigheter, särskilt i spänningen mellan å ena sidan konstens autonomi och å andra sidan dess ekonomiska förutsättningar. Kapitlet avslutas med en diskussion om informanternas egna upplevelser av och önskningar om projektmedlens utformning.

Att göra nordisk och internationell karriär

Den nordiska bidragsgivningen ses av vissa intervjupersoner som en karriärmässig språngbräda för dem själva eller andra medverkande i projektet. Denna språngbräda handlar dels om att de får tillgång till en nordisk kulturarena, dels om att de genom verkandet i det nordiska kulturlivet får tillgång till andra internationella arenor. En projektledare för ett konstprojekt som riktade sig särskilt mot personer tidigt i karriären betonade vikten av den nordiska bidragsgivningen för att möjliggöra en sådan språngbräda.

Jeg tror jeg har sagt litt om det, men jeg synes det var så fint sagt at det er starten for en internasjonal karriere for en kunstner. Det er et veldig viktig skritt ut av landet, opp et tak på det nordiske, for å gå internasjonalt. Så der tror jeg vi har gjort et sterkt bidrag for disse unge lovende. De har enorme severdiser her, de er sterke kunstnere, de er på vei fullt ut i verden, men dette er viktig for dem. Der er det bare å takke Nordic Culture Point. (prosjektledare och konstnär, konsthantverk, Norge)

Den eventuella karriärmässiga språngbrädan är beroende av det kulturella uttrycket och dess nationella, nordiska och internationella villkor. För denna konstform (konsthantverk) var betoningen på att föra in konstnärer i andra nordiska länder ett led i att ta konstnären "till nästa nivå". Denna ambition om karriärprogression har i detta fall varit central för projektansökan och för genomförandet av projektet. För de som befinner sig i länder som ligger i den nordiska periferin, men med konstformer som kan breddas till andra nordiska arenor, blir det särskilt viktigt med internationella karriärer.

Genom medelstilldelningen och projektet kan de medverkande dessutom bygga vidare på sin portfolio, även om det inte med nödvändighet ger tillgång till nya internationella arenor, och vidare öka möjligheterna att framöver kunna fortsätta

verka som konstnärer. En projektledare beskriver att kravet på dokumentation också blir till en tillgång för karriärutvecklingen tillsammans med det nätverkande som det gränsöverskridande samarbetet möjliggör.

So that thing of that Nordic or whatever collaboration it might be, that's the sort of foundation of how we work. And we find [documenting] to be really rewarding, both for us as project managers and also just for the artists, because it increases their network. It increases their ability to have confidence to work in different countries. It increases their portfolio of work. It increases their network. So a lot of the people we worked with on these projects have gone on to do other things with people they've been introduced to in our projects. So we are sort of facilitating a network of artists and producers between the countries. So I think that's really important. (projektledare, konst och kulturarv, Island)

Genom projektet bekräftas och skapas således nya nordiska kontakter av vikt för de medverkandes kulturutövande. Detta nätverkande var inte en avsedd effekt av samarbetet med det konstnärliga uttrycket inom projektet, men ledde fram till fortsatta samarbeten.

Spänningen mellan konstnärlig autonomi och kommersialitet

En central spänning för kulturutövandet på många områden är spänningen mellan konstnärlig autonomi och frihet respektive olika sorters styrning av konsten. Medelstilldelningen beskrivs som en förutsättning för att göra konstnärligt vågade projekt som annars kanske inte skulle bära sig ekonomiskt. I vissa fall kontrasteras de nordiska bidragen mot andra bidrag från fonder och företag där medelstilldelningen upplevs vara mer villkorad, vilket i sin tur påverkar det konstnärliga uttrycket och dess konstnärliga legitimitet. För konstnärer orienterade mot konstnärlig originalitet i sitt uttryck blir det viktigt att hävda att den estetiska utformningen och uttrycket av projektet är viktigare än de medel som finns tillgängliga att söka, vilket särskilt kommer att åskådliggöras nedan när det gäller hur den nordiska dimensionen kommer in i projektet.

Däremot kan den osäkerhet som det medför att söka projektmedel, och inte veta om man kommer få tillräckligt med ekonomiskt stöd för att bära både projektet och den privata ekonomin, leda till en mer kommersiell orientering hos vissa kulturutövare. En kulturutövare beskriver det som att de numera utformar projekt där de förlitar sig på biljettintäkter i stället för bidrag. Andra beskriver problem med att göra projektet mer kommersiellt gångbart, exempelvis på så sätt att de inte har haft en tillräckligt stor budgetpost för marknadsföring.

Den nordiska dimensionen kan vara ett utlopp för kreativitet och upplevd konstnärlig frihet. Men den kan också ses som något som påtvingas och kan hindra den konstnärliga frihetens fulla uttryck. För projekt där det nordiska samarbetet ses som integrerat och självklart blir detta mindre problematiskt.

Ekonomiska förutsättningar för kulturutövandet

Ett återkommande problem för medelsmottagarna är, som tidigare nämnts, att de inte kan ge skälig lön till de som har medverkat i projektet. Till detta finns en åldersdimension där äldre kulturskapare upplever att karriärmässigt och kronologiskt yngre personer inte i samma utsträckning som förut går med på att arbeta obetalt. Personer som precis har lämnat denna fas upplever å sin sida att de till viss del tidigare har gått med på hårdare ekonomiska levnadsvillkor som de inte längre vill acceptera i sin nuvarande livs- och familjesituation.

En kulturutövare beskriver en period med medel från nordisk bidragsgivning som ekonomiskt påfrestande. Personen hade tillsammans med sin konstnärsgrupp precis avslutat en utbildning och bodde hemma hos vänner och försökte dra ner på matkostnader för att möjliggöra mer tid för kulturutövandet. Men i dag resonerar kulturutövaren kring att de inte längre skulle acceptera samma villkor.

Intervjuare: Hur resonerar du kring [att ni inte längre skulle göra projektet på samma sätt i dag]?

Intervjudeltagare: Jag tror att om jag hade gjort det här projektet nu, så hade jag nog också av politisk anledning, men också för att jag hade betalat ut högre löner. [...] Antingen söka mer pengar eller göra en kortare researchperiod, eller löst det på något annat sätt. Men det är ju inte hållbart att inte betala lön till folk. Det är ju helt fackföreningsmässigt ohållbart. Vi betalar alla andra utom oss själva. Men jag tror bara att vi var så sugna på att få spendera mycket tid på golvet. Och mycket tid i undersökande. Att vi gjorde det ändå. (cirkusartist, Sverige)

Konstnärliga karriärer exemplifierar å ena sidan en eftersträvarsvärd arbetssituation som ger möjlighet till självuttryck men å andra sidan är de ekonomiska villkoren ofta prekära. För denna person var en del av etableringsfasen i karriären att göra personliga och ekonomiska uppoffringar. Detta var i sin tur en mer eller mindre strategisk investering i karriären för framtiden och framtida bidragsgivning. Men att kunna kombinera konstutövandet med familjeliv och en stabil inkomst beskrevs som utmanande. Problemet med att inte kunna betala ut skäliga löner vägs mot möjligheten att fullfölja en konstnärlig ambition och vision, men kan leda till både kortsiktiga och långsiktiga personliga och ekonomiska konsekvenser för familjeliv, bostad och framtida pensioner.

Olika villkor för konsumtion av kultur i Norden

Ett ämne som inte direkt är kopplat till bidragsgivningen men som ändå tydligt hänger ihop med den eftersom det också kan påverka finansieringen är skillnader mellan de nordiska länderna (och även mellan exempelvis större och mindre städer inom länder) vad gäller villkoren för konsumtionen av den kultur som skapas. Exempelvis kan storleken på den potentiella publiken spela stor roll för

biljettintäkter, även om dessa intäkter för de flesta projekt utgör en mindre del av den totala finansieringen. Det är ofta svårt att på förhand veta hur stort publikintresset kommer att vara för ett evenemang, vilket kan leda till överraskningar om både mindre eller större antal besökare än vad de planerat och budgeterat för. Därtill kan prissättningen av ett evenemang eller utställning som äger rum på flera platser i Norden, därmed även de ekonomiska villkoren för kulturkonsumtionen, variera mellan de olika nordiska länderna.

Förutsättningarna för föreställningar inom projekten tenderar att variera mellan de olika nordiska länderna. Exempelvis kan olika lokaler i de nordiska länderna passa olika bra för det kreativa uttryck man har planerat för. För projekt från exempelvis Island blir möjligheten att ha tillgång till en större publik genom en nordisk turné avgörande för att sätta upp större arrangemang. Dessutom kan de olika kulturliven och kulturellt präglade föreställningar som varierar mellan länderna påverka mottagandet av föreställningar som turnerar i de nordiska länderna.

Förutsättningarna för att visa kulturuttrycket kan också variera mellan länderna beroende på exempelvis att prissättningen för evenemanget kan variera mellan de nordiska länderna och därmed ha potential att nå olika köpstarka grupper.

Intervjudeltagarnas egna upplevelser av och förslag efter att ha fått bidrag

Tacksamhet mot den nordiska bidragsgivningen

Även om bidragsmottagarna kan vara mer eller mindre nöjda med genomförandet av projektet och de ibland ekonomiskt ansträngda villkor som de verkat under, ges det genomgående uttryck för att de är tacksamma för att den nordiska bidragsgivningen finns. Ibland är det en övergripande upplevelse av tacksamhet som ges uttryck för, vilket tycks vara en av anledningarna till att personer väljer att vara med på intervjun, för att på så sätt återgälda sin tacksamhet inför bidragsgivningen.

I andra fall kan det vara mer specifik tacksamhet, exempelvis att bidragsgivningen från Nordisk kulturkontakt innefattar en bred idé om vad en konstform är och kan vara, att bidragsgivarna är unika i förhållande till andra länder i Europa som man varit involverad i samarbete med tidigare, att det är en möjlighet att verkligen satsa och göra ett mer ambitiöst projekt än vad som annars skulle vara möjligt.

Men når vi begynte å se på mulighetene for ekstern finansiering for å gjøre prosjektet større og mer ambisjøs, så kom det ganske fort inn som en mulighet. Da er det jo sånn at man blir liksom pragmatisk og inviterer kunstnere fra de nordiske landene, både fordi vi vet at det må til for å få støtte, men også fordi det gir mening for oss der vi er, se på tvers av grænsene i nord. Som institusjon gir det mening for oss, ikke bare fordi vi kan få penger, men også av andre grunner.
(prosjektledare och kurator, Norge)

Den här känslan återkommer bland flera av de vi intervjuat, att den nordiska finansieringen gör att man kan satsa på en annan typ av projekt än vad som varit möjligt annars. Även om just det stora åtagandet som ett projekt som involverar deltagare från flera olika länder är utmanande och kräver mycket av projektledarna, har de flesta också gått in i processen just med ambitionen att göra något utöver det vanliga. När projektdeltagarna väl har rott projektet i hamn har de också kunnat vara väldigt nöjda med vad de gjort.

Förslag till förbättringar från bidragsmottagarna

De intervjuade personerna är ofta medvetna om ekonomiska, miljömässiga och sociala utmaningar med projekten och önskar gärna se att bidragsgivningen generellt tar hänsyn till de olika förutsättningar och villkor som råder för nordiskt kultursamarbete.

Intervjudeltagarna ger uttryck för en "projektsjuka" med kortsiktiga bidrag som leder till att satsningar som görs medan ett projekt pågår försvinner när projektet avslutas. Det finns en särskild sårbarhet för projekt som sker i periferin, där det inte finns andra stödstrukturer som kvarstår efter att projektet lämnar. Därför önskar vissa intervjupersoner att större hänsyn tas till denna problematik.

Vidare betonar vissa intervjupersoner vikten av miljömässigt hållbara projekt, det innefattar bland annat att ta hänsyn till de miljömässiga konsekvenserna av resandet inom Norden. Men det handlar också om att det material som skapas inom projektet inte ska destrueras när projektet är slut utan kunna fortsätta användas i andra sammanhang. Detta kan kopplas till en idé om "kreativ hållbarhet", där flertalet projektdeltagare upplever att projekt tenderar att avslutas för tidigt och att det inte finns bidrag att söka för att fortsätta projektet eller för större projekt. En del påtalar också vikten av att kunna söka mindre summor för att kunna starta projekt, som att kunna få resebidrag för planeringsmöten inför ansökningar som annars bekostas av de sökande själva. Inte heller ges det möjlighet att ha påbörjat projektet innan ansökan inkommer, vilket ytterligare leder till kortsiktiga projekt som inte har den ekonomiska, sociala och kreativa hållbarheten i fokus. Den sociala hållbarheten innefattar här att arbetsvillkoren är drägliga och att projektet tar hänsyn till marginaliserade grupper, länder och grupper. En del uttrycker också en önskan om mindre antal nordiska partners i samarbetet, särskilt för mindre grupper där antalet partner kan vara kopplat till svårigheter i koordinering av projekt, genomförande av den kreativa visionen och resor mellan de i projektet ingående länderna.

Om den nordiska dimensionen

I detta kapitel undersöks vad den nordiska dimensionen betyder för de som genomför projekt som finansieras av de nordiska bidragsgivarna. Vad innebär det egentligen att göra ett "nordiskt" konstprojekt och hur tänker våra respondenter på det nordiska i sin konst? Centrala teman som kom upp i våra intervjuer handlar om Nordens geografiska dimensioner, hur man förhåller sig till en eventuell nordisk identitet, och hur idéer om "det nordiska" integreras i det konstnärliga skapandet när man söker projektfinansiering från en nordisk bidragsgivare.

Nordens geografiska dimensioner

Den nordiska dimensionen kan vara mer eller mindre lätt att tänka kring och integrera i projektansökan och i utförandet av projektet. När det handlar om det nordiska kommer geografiska aspekter ofta på tal, särskilt vad som utgör centrum och periferi i Norden och de olika förutsättningarna som finns för de som befinner sig på olika platser i Norden. De olika förutsättningarna inkluderar ekonomiska och kulturella aspekter för de som är i centrum respektive periferi inom ett land men också inom det nordiska samarbetet.

Centrum och periferi

Det är tydligt i intervjuerna att det, när en bidragssökare upplever att dennas projektland befinner sig i en periferi, som i Island eller de självstyrande områdena Åland, Färöarna och Grönland, blir viktigare med den nordiska dimensionen för att inte bli utelämnade från det nordiska, samtidigt som att man har en tilltro till sina nordiska rötter. En deltagare från ett konstprojekt som involverade projektdeltagare från Island gav uttryck för ett sådant resonemang.

Interviewer: What are your thoughts about Iceland and Iceland's role in the sort of the Nordic community?

Interviewee: I'm especially thinking about Iceland as an island in comparison to, for example, Sweden, Norway. Yeah, it's a small country. But with the big attitude when it comes to culture and definitely punching above its weight when it comes to culture. So I think it probably benefits them, if anything. You know, they're a little bit, they're always considered a little bit different. Because they are an island when it comes to culture, you know, or their sort of approach to culture. And they sort of, yeah. But then they like being part of the Nordic. They like that sort of community of Nordic countries. They don't want to be left out. But I think they have some sort of confidence in their own history when it comes to culture. I mean, the whole

country and its independence is based on culture and language. So I think that comes through in the sort of confidence of cultural practice and creative practice in the country. They seem to produce a lot of successful artists and artists of all kinds, you know, musicians, artists. So I think they do quite well. But I think they do also like to be a part of that sort of Nordic family. I think they very much identify themselves as part of the Nordics. Even though they're not always considered Scandinavians. But that's a different concept, which I'm not 100 percent sure how different it is. But I think it's been pushed out a bit and the concept of the Nordics has been pushed forward. (projektledare, konst och kulturarv, Island)

I detta fall blir det tydligt att den intervjuade personen lyfter fram vikten av det nordiska för det berörda landet. Något som dock kan hindra samarbetet här är språket – medan Danmark, Norge, Sverige och Åland förenas genom språket, kan andra aktörer i det nordiska samarbetet som de med bas i Grönland, Island, Färöarna och Finland ha svårigheter när de inte inom projektet kan tala på sitt förstaspråk.

Något som också utmärker mindre länder i samarbetet är de begränsningar som finns för kulturstöd inom det egna landet. Ett strategiskt sätt är då att vända sig till den nordiska bidragsgivningen, vilket gör den nordiska tillhörigheten ännu viktigare. Dock kan kraven på medfinansiering göra det svårt för mindre aktörer att få till en ansökan, eftersom resurserna kan vara mindre och tilläggsstöd från organisationer, myndigheter och liknande kan vara mer begränsade i förhållande till de som befinner sig mer i ett nordiskt centrum. Denna spänning återfinns också inom länder, där det underlättar att vara baserad vid institutioner för kulturutövande på orter som har bättre reseförbindelser med övriga Norden, än att befinna sig i ett lands kommunikations- eller institutionsmässiga periferi.

Nordisk geografi som utgångspunkt för samarbete

Vad som ska inkluderas i begreppet "Norden" är något som de intervjuade personerna resonerar kring. Deras resonemang innefattar hur man ska förhålla sig till sådant som indirekt kan relateras till olika områdets ställning och betydelse för det nordiska samarbetet, såsom samarbeten med baltländerna, betydelsen av en gemenskap i norra Norden samt vad man inom projekten använder som sätt att förena det som är nordiskt.

Projekt med deltagare från norra Norden tenderar att ha en samhörighet genom sådant som kopplingen till naturen och erfarenheter från miljön och att kunna förenas i ett gemensamt förhållande till ett centrum från en periferiposition. Här kan känslan vara att man är kulturellt närmare varandra på tvärs över landsgränserna än vad man är till respektive lands huvudstäder. Det som förenar kan således vara sådant som överskrider geografiska gränser, så som en viss natur eller ett gemensamt hav. Det som påkallar en orientering mot det nordiska kan också vara att andra internationella samarbeten blir svåra att genomföra. Ett

sådant exempel är att det nordiska samarbetet och bidragsgivningen blir viktigare för vissa aktörer i Finland som före gränsstängningar har haft upparbetade relationer, samarbeten och bidragsgivning kopplat till Ryssland.

I och med att det nordiska behöver skrivas fram i ansökningar, i synnerhet gällande kravet på antalet medverkande länder, är det något som medelssökande behöver förhålla sig till. Det nordiska kan involvera samsarbetsaktörer men också de länder som ingår i projektet. I termer av samsarbetsländer kan denna dimension falla sig mer eller mindre naturlig.

När det nordiska samarbetet faller sig naturligt handlar det ofta om att projektdeltagare redan har upparbetade samarbeten över landsgränserna. Bara genom att deltagare kommer från olika nordiska länder och förhåller sig till ett gemensamt tema kan upplevas som tillräckligt för att också fånga den nordiska dimensionen inom projektet. Som tidigare nämnts struktureras olika konstnärliga fält i olika utsträckning av det nordiska, vissa kulturformer såsom cirkus är präglade av det nordiska, där personer från de nordiska länderna går på de fåtal cirkusutbildningar som finns i Norden. Denna nordiska profil på kulturfältet blir särskilt påtaglig när det inte involverar den språkliga dimensionen.

En cirkusartist med bas i Danmark åskådliggör denna nordiska profil för cirkuskonsten och menar att den nordiska dimensionen är mer eller mindre självklar för henne som cirkusutövare.

Det är "second nature" att arbeta över landsgränser. Jag har inte tänkt så mycket på det. Jag har nog alltid inte tänkt så mycket på att jobba över landsgränserna när det har varit i Norden på det sättet. Det har alltid känts som att alla kollegor som jag haft innan på cirkus när jag har varit i Danmark och bott i Danmark har varit nordiska. Så jag har känt att det har varit de samma stora nätverk i hela Norden. Det har inte varit så uppdelat för mig egentligen. (cirkusartist, Danmark)

Cirkusartisten har gått utbildning i Norden och verkat i kompanier och samarbeten som involverar deltagare från Norden. I hennes redogörelse blir det också tydligt att kulturutövarna befinner sig i ett nordiskt nätverk, vilket framhäver den nordiska dimensionen och samarbetet. Detta är inte något hon har reflekterat över alltid, eftersom det har blivit som en andra natur. Andra konstnärliga fält är mer bundna till det egna landet i och med att det finns uppbyggda utbildnings- och karriärvägar, med finansiering från exempelvis landets kulturråd.

Intervjupersoner från andra projekt upplever att kravet på samverkande länder kan leda till att länder läggs till projektet när det egentligen inte behövs för att utföra projektiden. Resonemanget kring att lägga till länder till projektet baserar sig ofta på den lätthet med vilken man kan ta sig till landet och samarbeta med personer över landsgränserna.

Nordisk identitet och kritiken mot den

Den nordiska identiteten är något som i intervjuerna ofta framkommer när en sådan identitet inte upplevs självklar. Återigen är det områden som befinner sig i periferin av det nordiska samarbetet och de nordiska länderna som särskilt tycks förhålla sig till den nordiska identiteten och vad denna skulle kunna innebära och inte. Delade värderingar, eller idéer om nordiska socialpolitiska modeller, kan lyftas fram som något som särskiljer Norden från andra regioner och länder. Andra gånger är det en nordisk identitet, att "känna sig nordisk" eller som en "nordisk medborgare", som framkommer i intervjudeltagarnas svar.

Det nordiska kan också exempelvis framhållas som ett särskilt nordiskt uttryck i konstformen, som musik som handlar om miljöproblem som förekommer i de nordiska länderna. Det kan också vara att det som symboliskt tycks tillhöra Norden är något som lyfts fram i konstuttryck: naturen, karghet och andra aspekter som får länderna att likna varandra. Detta gör att periferin i Norden lyfts fram som det som förenar, som exempelvis den gemensamma naturen i norra Norden eller de nordiska ländernas periferi och dramatiska naturlandskap.

Den nordiska identiteten kan också upplevas som en problematisk konstruktion och för exempelvis personer som bott i flera länder i Norden är det inte en självklarhet att helt identifiera sig med en sådan konstruktion. I och med att identiteten innefattar saker som inkluderas och exkluderas förhåller sig många intervjupersoner till dess gränser och möjligheter för dem och andra personer att inkluderas och exkluderas. En konstnär som ingår i ett konstnärskollektiv med medlemmar som har sitt ursprung utanför de nordiska länderna, uttryckte att den nordiska dimensionen och idéer om det nordiska kan vara väldigt problematiskt att behöva förhålla sig till i sitt skapande. I några av intervjuerna diskuteras särskilt Danmarks koloniala arv på Grönland och Färöarna, eller nykolonialismen i Sápmi. Andra aspekter som kan upplevas problematiska är själv-exotifiering för att anpassa sig till föreställningen om Norden, som att inlemma kargheten och naturen på Island, eller en stereotyp nordisk minimalism, i sitt konstuttryck. Men, återigen, uppfattas det som att Norden och den nordiska identiteten blir särskilt betydelsefull symboliskt och ekonomiskt för områden i periferin i det nordiska samarbetet.

Relationen mellan projektidé, finansiering och det nordiska

Den nordiska bidragsgivningen har ett särskilt fokus på att ansökningarna ska behandla den nordiska dimensionen. Det innebär också att den nordiska dimensionen kan arbetas fram inom projektansökan och i projektet på olika sätt. En del som söker medel börjar "tänka nordiskt" för att kunna söka pengar och andra har en nordisk idé eller samarbete innan de söker finansiering och söker sig till den nordiska finansieringen för att realisera denna idé. Att tänka nordiskt kan också framträda som en konsekvens av arbetet inom projektet. Att det nordiska är öppet för tolkning är dock något som uppskattas.

Jeg tænker, at det er meget positivt, at de nordiske fund støtter projekter, som også stiller spørgsmålstanker til nordisk identitet. At det ikke kun handler om eksport af den nordiske idé. Men at det handler om undersøgning af det, og besøg til både selve formåenget for værkerne og indholdet. (projektledare och koreograf, Danmark)

Flera intervjuade personer beskriver att de utifrån kunskap om att det finns finansiering att söka för nordiskt samarbete började utveckla konstnärliga idéer och samarbeten som inbegrep Norden. Detta förhållande talar för den kraft och påverkan som den nordiska bidragsgivningen har för konstutövandet i Norden och det sätt som konstnärliga projekt formas för att innehållsmässigt behandla Norden men också för att inbegripa gränsöverskridande samarbeten i Norden.

Det är dock inte alltid lätt för projektdeltagarna att särskilja vad som kom först, om det var en nordisk projektidé eller existensen av den nordiska bidragsgivningen. Denna dynamik blir särskilt påtaglig för dem som redan arbetat upp en portfölj med nordiska arbeten och samarbeten. För ett projekt blev mötet med en särskild plats avgörande för att först formulera en konstnärlig idé som inbegrep Norden och därefter finna, söka och få medel från den nordiska bidragsgivningen. Dessutom ska inte aspekten av att börja samarbeta och utveckla idéer som har nordisk resonans underskattas. Att som en konsekvens av genomförandet av ett projekt kunna möta personer och miljöer från andra nordiska länder och utveckla ett gränsöverskridande kulturellt samarbete kan få återverkningar på den framtida konstnärliga praktiken.

Avslutande diskussion

Denna rapport har utforskat de hinder och möjligheter som föreligger för att nå framgångsrikt gränsöverskridande kulturutbyte i samband med den nordiska bidragsgivningen. Utifrån två centrala stödformer, "Projektstöd till tvärgående samarbeten" för Nordisk kulturfond respektive "Kultur- och konstprogrammet" för Nordisk kulturkontakt, gjordes ett urval av projekt, utifrån vilka projektdeltagare intervjuades för denna studie. I detta avslutande kapitel sammanfattar vi slutsatserna av vår analys, och listar också ett antal förslag på frågor som kan öppna för vidare diskussion av hur nordisk bidragsgivning eventuellt skulle kunna utvecklas för att avhjälpa några av de gränshinder som identifierats i denna studie.

Hinder och möjligheter för kulturutbyte i samband med nordisk bidragsgivning

En återkommande problematik rör de geografiska, miljömässiga och ekonomiska hinder som finns för samarbetande länder. Denna typ av problematik är något som inte bara reflekteras i projekten, utan också i planeringen och genomförandet av projekten.

Geografiska avstånd skapar olika villkor för nordiskt samarbete

Det finns olika förutsättningar för olika områden och länder att erhålla nödvändig medfinansiering från lokala, regionala och nationella kulturinstitutioner. Detta är kopplat till en "centrum och periferi"-problematik. Centrala områden inom det nordiska samarbetet och inom länder, som exempelvis Köpenhamn–Malmöområdet, drar fördel av sådant som goda kommunikationer, större kulturbudget och många kulturinstitutioner att samarbeta med. Områden i det som kan upplevas som periferin, som de norra landsändarna av Norge, Sverige och Finland samt de självstyrande områdena och Island, saknar ofta dessa möjliggörande förutsättningar för kultursamarbete. Därför blir vissa länder och områden svåra att inkludera i ansökningar eftersom det är försvårande att resor både är kostsamma och inte klimatmässigt hållbara. Detta har som konsekvens att vissa länder, gränsområden och upparbetade relationer och samarbeten tenderar att ha lättare att samarbeta och i förlängningen att kunna söka och få medel.

Samarbete med flera länder ibland en utmaning

De flesta av våra intervjupersoner hade deltagit i framgångsrika projekt som hade medverkande från fler än tre nordiska länder. Men kravet om medverkande från åtminstone tre länder, varav två nordiska länder, för att söka medel från Nordisk kulturkontakt, kan i vissa fall vara svårt för mindre organisationer och oetablerade aktörer att leva upp till inom sina respektive tilltänkta projekt.

Olika konstformer har olika förutsättningar för nordiskt samarbete

Till denna utmaning hör också att olika konstformer har olika grad av redan etablerade nätverk och arenor för kultursamarbeten och kulturframföranden i Norden. Det medför att vissa konstformer tenderar att söka sig till nordisk bidragsgivning för att de redan har upparbetade relationer och samarbeten, och kanske rentav redan ingår i pan-nordiska samarbeten.

Svårare för oetablerade kulturutövare och oro för rapportering

En liknande problematik rör i vilken utsträckning som den som söker är etablerad eller inte som konstutövare. En större osäkerhet rörande ansökan, etablerande av samarbeten, genomförande och rapportering var förenat med att vara oetablerad och att inte ha sökt och fått liknande medel tidigare. Ofta uttrycktes en nervositet inför rapporteringen, men de flesta medverkande i studien upplevde ändå att rapporteringen genomförts utan hinder eller problem.

Svårt att budgetera för faktisk arbetstid

Budgeteringen upplevs ibland som svår att genomföra när det är flera samverkande länder med olika valutor och skatteregler. Medan det i vissa projekt inte upplevdes som ett problem att betala skäliga löner, var det i andra projekt ett problem. De som ansvarade för budgeteringen gjorde avvägningar mellan den tid och konstnärliga ambition som de hade för projektet, och möjligheten att kunna betala ut skälig lön till sig själva och andra medverkande i projektet.

Projektbidrag som förutsättning- och utmaning för konstnärligt skapande

För kulturutövare är det i regel en utmaning att vara beroende av olika sorters stöd och stödformer för sitt uppehälle och konstutövning. Medelstilldelningen från den nordiska bidragsgivningen ses som ett sätt att möjliggöra konstnärligt skapande, medan kravet om en nordisk dimension i projekten kan upplevas som både inspirerande och som något som kan kännas påtvingat. Projektets korta livslängd upplevs också som ett problem.

Det nordiska kan både vara utgångspunkt och konsekvens av projekt

Förhållandet till Norden skiljer sig mellan projekten, där den nordiska relevansen kan motiveras genom deltagare från olika nordiska länder, framföranden i olika länder och ett nordiskt innehåll i projektet. Det nordiska kan då vara en utgångspunkt för att därefter söka pengar eller så uppstår den nordiska dimensionen som en konsekvens av tillgängliga medel. Men projekten får ofta de medverkande att tänka mer i nordiska banor efter att de tilldelats medel, vilket i sin tur leder till vidare nordiska samarbeten. Projektfinansiering kan bidra till en konstnärlig karriär i Norden, genom att möjliggöra för projektdeltagare att bygga upp sina portfolios och etablera nätverk.

Konsekvenser i samband med covid-19-pandemin

Flera projekt var planerade under covid-19-pandemin vilket medförde inställda evenemang, ändrade arbetssätt och planering, men där också bidragsgivarnas flexibilitet lyftes fram som föredömlig. En lärdom från genomförandet av projekt under pandemin var den stora betydelse som det fysiska mötet har för kulturskapandet och kulturframföranden. Denna insikt existerar parallellt med att man inom projekten ofta är medveten om den negativa påverkan som resandet inom projekten kan ha på miljön.

Ett övergripande positivt intryck och tacksamhet

Överlag uttrycker de medverkande positiva erfarenheter av att söka, genomföra och rapportera projekt med nordisk bidragsgivning från Nordisk kulturkontakt eller Nordisk kulturfond. Denna studie har dock identifierat flera utvecklingsområden som framför allt har att göra med att kunna skapa ekonomiskt, miljömässigt, socialt och kreativt hållbara projekt.

Frågor för fortsatt diskussion

Baserat på studiens resultat och slutsatser rekommenderar vi en fortsatt diskussion kring följande punkter:

- Konstformers koppling till nordiskt samarbete: Hur kan man underlätta för konstformer som vanligtvis inte engagerar sig i nordiskt samarbete att söka och dra nytta av bidrag?
- Etablerade och oetablerade kulturutövare: Vilka åtgärder kan vidtas för att minska klyftan mellan etablerade och oetablerade kulturutövares möjligheter att söka och erhålla nordiska bidragsmedel?
- Centrum och periferi i nordiskt samarbete: På vilket sätt kan skillnaderna mellan centrala och perifera områden överbryggas för att öka möjligheterna för geografiskt avskilda länder och områden att delta i nordiskt samarbete och söka bidrag?
- Kulturens tillgänglighet i Norden: På vilket sätt kan liknande förutsättningar skapas för att kulturen ska vara tillgänglig på olika platser i Norden, särskilt med avseende på enhetlig prissättning för utförande och presentation av verk?
- Nordisk informationsinsats: Det finns behov av återkommande informationsinsatser för att informera om olika lagar och skatteregler i samband med projektbudgetering och utbetalning av nordiska bidragsmedel.

Referenser

Fürst, H. och Aspers, P. (2023) "The Creative Economy: Production, Consumption, and Temporality", i M. Zafirovski (red.) *The Routledge International Handbook of Economic Sociology*. London: Routledge, ss. 358–372.

Kulturanalys Norden (2021) *Covid-19-pandemiens effekter på kultursektoren i de nordiske landene*. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.

Kulturanalys Norden (2022) *Kartläggning av gränshinder för nordiskt kulturutbyte: En förstudie*. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.

Kulturanalys Norden (2023) *Kultursektorns återhämtning och förändring i de nordiska länderna efter covid-19-pandemin*. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.

Nordisk kulturfond (2024a) *Nordens röst på en global scen*. Finns tillgänglig på: <https://nordiskkulturfond.org//sv/nordens-rost-pa-en-global-scen/>

Nordisk kulturfond (2024b) *Projektstöd till tvärgående samarbete i Norden*. Finns tillgänglig på: <https://nordiskkulturfond.org//sv/stoedprogram/projektstod-till-tvargaaende-samarbete-i-norden/>

Nordisk kulturkontakt (2024a) *Kultur- och konstprogrammet, Nordisk kulturkontakt*. Tillgänglig på: <https://www.nordiskkulturkontakt.org/kultur-och-konstprogrammet/>

Nordisk kulturkontakt (2024b) *Om oss, Nordisk kulturkontakt*. Finns tillgänglig på: <https://www.nordiskkulturkontakt.org/om-oss/>

Nordiska ministerrådet (2020) *Norden som världens mest hållbara och integrerade region: Handlingsplan 2021–2024*. Nordiska ministerrådet.

Bilaga 1. Tabeller

Tabell 4. Nordisk kulturfond – antal ansökningar för "Projektstöd till tvärgående samarbeten" 2020–2022, per konstform och år.

Källa: Nordisk kulturfond bearbetat av Kulturanalys Norden.

	2020	2021	2022	Total
Arkitektur	13	12	3	28
Billedkunst	76	92	97	265
Dans	48	35	33	116
Filmkultur	41	32	41	114
Konceptuel kunst	8	6	9	23
Kulturarv	33	22	23	78
Kunst og kulturpolitik	14	17	10	41
Kunsthåndværk og design	21	26	24	71
Kunstkritik	6	1	0	7
Kuratering	8	6	7	21
Litteratur/spoken art	41	26	32	99
Medie- og lydkunst	18	19	15	52
Museumsarbejde	4	3	6	13
Musik og opera	153	125	129	407
Scenekunst	56	54	50	160
Steds- og tidsspecifik kunst	22	18	30	70
Teater	20	27	18	65
Visuel kultur	9	13	7	29
Uppgift saknas	0	0	9	9
Andet	101	76	81	258
Total	692	610	624	1926

Tabell 5. Nordisk kulturfond – antal beviljade ansökningar för "Projektstöd till tvärgående samarbeten" 2020–2022, per konstform och år.

Källa: Nordisk kulturfond bearbetat av Kulturanalys Norden.

	2020	2021	2022	Total
Arkitektur	3	2	1	6
Billedkunst	16	18	18	52
Dans	6	11	6	23
Filmkultur	5	7	10	22
Konceptuel kunst	1	0	1	2
Kulturarv	2	2	4	8
Kunst og kulturpolitik	4	4	2	10
Kunsthåndværk og design	5	5	10	20
Kunstkritik	1	0	0	1
Kuratering	4	2	1	7
Litteratur/spoken art	10	5	3	18
Medie- og lydkunst	6	3	4	13
Museumsarbejde	2	1	2	5
Musik og opera	19	16	19	54
Scenekunst	15	9	10	34
Steds- og tidsspecifik kunst	8	5	7	20
Teater	5	4	3	12
Visuel kultur	2	3	1	6
Uppgift saknas	0	0	1	1
Andet	29	15	16	60
Total	143	112	119	374

Tabell 6. Nordisk kulturkontakt – antal ansökningar för "Kultur- och konstprogrammet" 2020–2022, per konstform och år.

Källa: Nordisk kulturkontakt bearbetat av Kulturanalys Norden.

	2020	2021	2022	Total
Arkitektur	2	.	.	2
Bildkonst	41	29	22	92
Cirkus	8	7	1	16
Dans	10	8	16	34
Design	2	4	1	7
Film och media	14	6	10	30
Kulturarv	4	4	2	10
Litteratur	10	7	10	27
Musik	43	44	45	132
Mångdisciplinärt	184	175	156	515
Performance	4	8	7	19
Slöjd och konsthantverk	4	3	.	7
Teater	12	13	10	35
Annat	13	12	10	35
Total	351	320	290	961

Tabell 7. Nordisk kulturkontakt – antal beviljade ansökningar för "Kultur- och konstprogrammet" 2020–2022, per konstform och år.

Källa: Nordisk kulturkontakt bearbetat av Kulturanalys Norden.

	2020	2021	2022	Total
Bildkonst	8	6	6	20
Cirkus	3	1	.	4
Dans	5	6	5	16
Film och media	5	2	2	9
Kulturarv	1	.	2	3
Litteratur	6	1	1	8
Musik	8	9	14	31
Mångdisciplinärt	45	31	46	122
Performance	.	2	1	3
Teater	4	4	.	8
Annat	7	3	1	11
Total	92	65	78	235

Bilaga 2. Intervjuguide, projekt-deltagare

Introduktion:

I vår undersökning studerar vi förutsättningarna för nordisk samverkan och utbyten inom kultursektorn. Två delstudier genomförs: en kvantitativ studie om gränspendling, mobilitet och kulturutbyten samt en kvalitativ delstudie om deltagande i nordiska kulturprojekt. Denna delstudie bygger på information från deltagare i ett urval av projekt som finansierats med medel från Nordisk kulturkontakt eller Nordisk kulturfond.

I projektet undersöks förutsättningarna för samverkan och utbyten kopplade till olika faser av projektet (från att etablera samarbeten till att rapportera projektet). Vi granskar inte ert specifika projekt utan undersöker bredare mönster för vad som fungerar och inte fungerar i projekt som tilldelas bidrag.

Tema: Att etablera samarbeten

- Hur gick det till när ni kom på att ni skulle söka medel från Nordisk kulturkontakt eller Nordisk kulturfond?
- Vad var det ursprungliga syftet med projektet?
- Vilken roll hade du i etablerandet av samarbeten?
- Vad hade du för förväntningar på det framtida samarbetet?
- Vilka geografiska områden övervägdes och varför?
- Berätta lite om de samarbetspartners som ingick i samarbetet – etablerades kontakten med dessa inför ansökan eller hade ni redan ett etablerat samarbete sedan innan?

Tema: Att söka medel

- Hur upplevde du processen att söka medel från Nordisk kulturkontakt eller Nordisk kulturfond?
- Vad tänkte du var viktigt att få med i ansökan?
- Har du erfarenhet av att söka andra medel (nationella eller EU) och upplevde du att Nordisk kulturkontakts eller Nordisk kulturfonds process var lättare eller svårare?

Tema: Att få medel

- Hur gick det till när ni fick besked att ni fått bidrag?
- Hur upplevde du att få medel? Hur upplevde andra det?
- Varför tror du att ni fick medel?
- Var det några problem med medelstildelningen och budgeteringen (exempelvis beskattning och olika lönelägen)?
- Har ni kombinerat medlen från Nordisk kulturkontakt eller Nordisk kulturfond med andra medel? Hur har det gått?

Tema: Att arbeta tillsammans

- Hur var det att arbeta tillsammans i projektet?
- Hur upplevde du gränspendlingen/samarbetet med partners i andra (nordiska) länder?
- Hur höll ni kontakt med varandra?
- Hur planerade ni ert arbete?
- Hur arbetade ni tillsammans för att genomföra projektet?
- Vad fungerade som väntat i samarbetet?
- Vad fungerade bättre än väntat i samarbetet?
- Vad fungerade sämre än väntat i samarbetet?
- Hur påverkades projektet av covid-19-pandemin?

Tema: Estetiskt uttryck

- Hur upplevde du möjligheterna att skapa kultur under de förutsättningar som bidragsgivningen gav?
- Vad var den konstnärliga målsättningen med projektet?
- Vad (om något) hindrade det konstnärliga uttrycket som du ville uttrycka?
- Hur tänker du på relationen mellan utförandet av kulturuttrycket och Norden (estetik, politik och kulturarv)?
- Hur upplever du den nordiska dimensionen i projektet? Hur viktig var den?
- Hur tänker du kring en delad nordisk identitet?
- Hur upplevde du det slutliga projektets kvalitet?

Tema: Att rapportera resultatet från projektet

- Hur upplevde du rapporteringen av projektet?
- Hur upplevde du graden av deltagande från medverkande och publik?

Tema: Andra utmaningar och möjligheter

- Vad fanns det för andra utmaningar med projektet?
- Vad fanns det för andra möjligheter med projektet?
- Vad överraskade dig mest i projektet?
- Har ni haft problem med arvodering, beskattning, kulturfinansieringsfokus, socialförsäkring och språkbarriärer?
- Har ni haft problem med språkbarriärer, tullar, politiska styrsignaler och covid-19-pandemin?

Tema: Norden

- Vad är Norden för er i projektet?
- Vad innebär gränshinder för er i projektet?
- Vad innebär nordiskt samarbete för er i projektet?

Bilaga 3. Intervjuguide, ansvariga för programmen

Bakgrundsfrågor (organisation):

- Vad är din roll på Nordisk kulturkontakt eller Nordisk kulturfond?
- Berätta mer om Nordisk kulturkontakt eller Nordisk kulturfond.
- Vad är likheterna och skillnaderna mellan Nordisk kulturfond och Nordisk kulturkontakt?
- Vad är er relation till Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet?

Bakgrundsfrågor (utdelning):

- Vilka konstområden arbetar ni med?
- Hur har ni bestämt de profiler som finns för projekten att söka?
- Hur bestäms vilka summor som projekt inom olika profilområden får?
- Vilka är de största utmaningarna för Nordisk kulturkontakt eller Nordisk kulturfond?
- Vilka gränshinder för nordiskt samarbete har ni kunnat se?
- Vilka samarbeten är det som brukar fungera bäst?
- Hur arbetar ni för att nå ut till de kulturutövare som är målgrupp för era utlysningar?

Urval:

- Hur sker urvalet av projekt?
- Vad vill ni gärna se i en ansökan?
- Finns det några problem med vilka som söker projektmedel?
- Finns det några problem med vilka som får projektmedel?
- Har urvalssystemet alltid sett likadant ut?

Övergripande problem och saker som fungerar bra:

- Vad tycker ni fungerar bra med projektansökningarna?
- Vilken kontakt har ni med de som arbetar inom projektet (innan, under och efter projektet)?

Tema: Norden

- Vad är Norden för er?
- Vad innebär gränshinder för er?
- Vad innebär nordiskt samarbete för er?

Om den här publikationen

Kultursamarbeten och nordisk bidragsgivning

Nord 2024:014

ISBN 978-92-893-7849-9 (PDF)

ISBN 978-92-893-7850-5 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/nord2024-014>

© Nordiska ministerrådet 2024

Foto på framsidan i ONLINE / sidan 2 i PDF: Jussi Ratilainen/Visit Finland

Publicerad: 18/4/2024

Den här publikationen är utgiven av Kulturanalys Norden på uppdrag av Nordiska ministerrådet. Kulturanalys Norden utgör ett nordiskt kunskapscentrum för kulturpolitik till nytta för det nordiska kulturpolitiska samarbetet, nationella myndigheter, kulturlivet i de nordiska länderna och nordisk kulturforskning.

Ansvarsfriskrivning

Denna publikation har finansierats av Nordiska ministerrådet. Men innehållet återspeglar inte nödvändigtvis Nordiska ministerrådets synpunkter, åsikter eller rekommendationer.

Rättigheter och tillstånd

Detta verk är tillgängligt under licensen Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell (CC BY 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Översättningar: Om du översätter detta verk, vänligen inkludera följande ansvarsfriskrivning: Denna översättning är inte producerad av Nordiska ministerrådet och ska inte betraktas som officiell. Nordiska ministerrådet kan inte hållas ansvarigt för översättningen eller eventuella fel i den.

Bearbetningar: Om du bearbetar detta verk, vänligen lägg till följande ansvarsfriskrivning tillsammans med tillskrivningen: Detta är en bearbetning av ett originalverk av Nordiska ministerrådet. De synpunkter och åsikter som uttrycks i bearbetningen är författarens/författarnas egna. Synpunkterna och åsikterna i denna bearbetning har inte godkänts av Nordiska ministerrådet.

Innehåll från tredje part: Nordiska ministerrådet äger nödvändigtvis inte varje enskild del av detta verk. Nordiska ministerrådet kan därför inte garantera att återanvändningen av innehåll från tredje part inte gör intrång i tredje parts upphovsrätt. Om du vill återanvända innehåll från tredje part står du för de risker sådana upphovsrättsintrång innebär. Du är ansvarig för att avgöra om det finns ett behov av att erhålla tillstånd för användning av innehåll från tredje part. Om ett tillstånd krävs är du också ansvarig för att erhålla ett relevant sådant från upphovsrättsinnehavaren. Exempel på innehåll från tredje part är tabeller, figurer och bilder, men det kan också röra sig av annan typ av innehåll.

Bildrättigheter (ytterligare tillstånd krävs för återanvändning):

Frågor om rättigheter och licenser bör riktas till:
Nordiska ministerrådet/Publikationsenheten
Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn
Danmark
pub@norden.org

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn
pub@norden.org

Läs flera nordiska publikationer: <https://www.norden.org/sv/publikationer>